

ANT

Haftalık Dergi • 15 Ağustos 1967 • Sayı: 33 • 125 Kuruş

BAYAR
DEMİREL
ÇEKİŞMESİ

PROLETER ŞOFÖRLER KONUŞTUM

Yazan Kemal

HAFTANIN NOTLARI

Millet Partisi Genel Başkanı Bülükbaşı'nın Almanya gezisi tam bir skandal oldu. "Vatan... vatan..." diyerek işçilerin karşısında ağalayan, kendisini ciddiyete davet eden öğrencileri de "Vatan hainleri.. Moskova uçakları.. Alacaklar... Batılmışlar... Babaları belirsiz insanlar..." diye suçlayan Bülükbaşı, Türkiye'ye dönüşünde bu öğrencilerin pasaportlarının iptal edilmesini isteyeceğini de açıkladı. "Ben milliyetçi, mukaddesatçı bir liderim. Zannediyor musunuz ki, sizler için yalnız kalbim çarpıyor... İnanmın bütün hücrelerim bir kalb olmuş çarpıyor..." gibi hissi konuşmalar yaparak işçileri de kendisine galdürdü. "Altın pere düşmekle pul olmaz. Biz geri kalmakla değerimizden bir şey kaybetmedik. Bir elimiz Aden'de, bir elimiz Atlas Okyanusu'ndaydı" diyen Bülükbaşı, kendisine "Peki biz neden şimdi böyle olduk?" diye soran işçileri "Oluyor böyle şey!" diye atlatmaya kalkıştı. Almanya'daki işçilerimiz, Bülükbaşı'nın şahsında burjuva politikacılarımızın yetersizliğini bir kere daha gördükler...

Nureu Ayini

■ Saldı Nursi'nin bir zamanlar sürgün bulunduğu Van'ın 30 kilometre uzakındaki Kopanıs Köyü'nde 5 Ağustos günü Nureular büyük bir âyin yaptılar. Türkiye'nin çeşitli illerinden 2500'e yakın Nureu gece sabahlara kadar «Hü» çektiler. Ertesi gün ağaçlar tutulup hesapsız kurban, pirinç, yağ Kopanıs'e götürülerek yüzlerce kişilik ziyafet çekildi. Saldı Nursi için mevlâd okutuldu. Bu arada bazı nureular «Bizim sancığımız üç hilâli yeşil sancaktır, başka bayrak tanımıyoruz.», «Artık cihad zamanı gelmiştir» şeklinde konuşmalar yaparak ihtilâle teşvik feramanları okudular. Polislerin ses alma cihazları Nureular tarafından zorla alınarak kaçırıldı. Uçaklarla, lüks otobüslerle âyine gelen Nureulardan ancak 20-30 kişisi, o da genç bir savcının gayretiyle, yakalanarak sorguya çekilebildi. Doğu Anadolu'da nureuluk, hükümetin ilgisizliği yüzünden gün geçtikçe daha tehlikeli biçimde gelişmektedir.

FKF ve atom

■ Amerika'nın atom bombası kullanarak Hiroşima'da onbinlerce insanı yok ettiği günün 22. yıldönümü dolayısıyla Fikir Kulüpleri Federasyonu bir bildiri yayınladı. Bildiride «Elinde atom bombasıyla Japonya'da 100 binleri eriten Amerikan emperyalizmi, bugün de tehditleriyle milyarları sömürmeye çabalamaktadır.» deniliyor.

Zeytinyağı skandalı

■ İtalya'ya gönderilen ve madenî yağ karıştırıldığı için geri çevrilen 530 Ton zeytinyağı, ticaret âleminde yeni bir skandala sebep oldu. Yapılan tahlilde, Gomet Firması tarafından ihraç edilen zeytinyağlarına yüzde 7 ilâ yüzde 50 oranında pirinç ve parafin yağı karıştırıldığı, kilosu 245 Kurus olan bu yağlar da 520-540 Kurus'tan satılmak suretiyle büyük kârlar sağlandığı tesbit edildi. En büyük alıcımız olan İtalya da, bu skandalın sonra Türkiye'den zeytinyağı ithal etmeyeceğini bildirdi. Sahtekarlığın meydana çıkması üzerine Gomet Firması suçu başkalarına atarak zeytinyağı satın aldığı 540 kişinin isimlerini ilgililere verdi. Bu listenin içinden tesbit edilecek sanıkların adliyeye sevk edilmesi bekleniyor. Ancak, İzmir Sanayi Odası Meslek Komitesi, bu büyük ihanetin ortaya çıkmasına rağmen büyük yüzölçüm göstererek ihracatçı firmanın zarar etmemesi için karışık yağların devlet tarafından satın alınmasını istedi. Öte yandan, tıp uzmanları, Türkiye'de de satıldığı anlaşılan bu karışık yağların vatandaşlarda çeşitli sakatlık ve hastalıklar yaratabileceğini açıkladılar.

Makal beraat etti

■ Politikaya karıştığı ve TİP delegesi olarak kongreye gittiği iddiasıyla yargılanan arkadaşımız Mahmut Makal, Ankara Beşinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde beraat etti.

Hükümet uyutuyor

■ Erenköy savaşıyla üçüncü yıldönümü dolayısıyla bir basın toplantısı düzenleyen Kıbrıs Türk Talebe Cemiyeti Başkanı Ergün Vehbi, "Kıbrıs Türkleri, çıkarcı liderler ve acz içindeki hükümetler tarafından tamamen yalnız bırakılmışlardır" dedi ve her kentte, her köyde İngiliz, Amerikan ve Yunan emperyalizmine karşı mitingler yapılmasını istedi.

3. Dünya Savaşı

■ Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant, Birleşik Amerika'nın Vietnam'daki savaşı tutumunun devam etmesi halinde Üçüncü Dünya Savaşı'nın kaçınılmaz hale geleceğini söyledi. Vietnam'da barışın sağlanması için şimdiye kadar bir çok fırsat kaçırıldığını, artık hiç bir limit ırgı görmediğini söyleyen U Thant, kendisinin totalitarizme karşı olduğunu belirterek "Bazıları gibi komünizmden korkmuyorum. Bu artık çok gerilerde kaldı" dedi.

CIA canileri

■ Küba'da uçlarına potasyum siyanür sürülmüş kurşunlarla Fidel Castro'yu öldürmek isteyen iki Küba'lı yakalandı. Kübalı subaylar tarafından sorguları yapılan sanıklar, kendilerinin Castro'yu öldürmek üzere CIA tarafından görevlendirildiklerini, 18 Temmuz'da yakalan dört kişiyle ilişkileri bulunduğunu itiraf ettiler.

✦ Grevler ve TİP

■ Sosyal Sigortalar Kurumu, Singer ve Gabrielloğlu işyerlerindeki grev hareketleri devam ediyor. TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, geçen hafta bütün grev yerlerini gezerek grevci işçilerle görüştü ve kendilerine Çetin Altan'ın "Onlar Uyanırken" adlı kitabını hediye etti. Kuas, daha sonra gazetecilere grevler konusunda bilgi vererek "Grev üzerinde sinsi oyunlar oynanmaktadır. Bütün emekçi Türk halkını ve işçi kardeşlerini uyarırım. Hükümet grevi ve grevçileri kamuoyunda küçük düşürmek, devletçiliği zor durumda bırakmak için oyun

RIZA KUAS

oynamaktadır" dedi. Kuas ayrıca Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu ziyaret ederek Genel Başkan Kemal Türkler ve Genel Sekreter İbrahim Güzele ile görüştü. Türkler, DİSK'in henüz 12 işkolunda örgütlendiğini, daha dört işkolunda örgütlenmesi gerektiğini, halen DİSK'e bağlı kuruluşların üye sayısının 150 Bin civarında olduğunu açıkladı.

Coca Cola kazığı

■ Türkiye'de faaliyet gösteren Coca Cola, Pepsi Cola ve Sinalco Cola gibi renkli gazoz şirketlerinin, gazozların yüzde otuzunu teşkil eden Co'a konsantre markası için her yıl dışarıya milyonlarca liralık döviz çıkardıkları Yeni İstanbul Gazetesi tarafından açıklandı. Açıklamaya göre, Coca Cola Firması, kuruluşundan iki yıl sonra konsantre maddeyi Türkiye'de imal etmek taahhüdünde bulunduğu halde, dört yıl geçmiş olmasına rağmen bu maddeyi dışarıdan getirmeye devam etmektedir. Türkiye'ye açıkça kazık atan Coca Cola Şirketi'ne, özel sektör savunucusu Demirel ziyarette bulunarak takdirlarını bildirmişti.

Köylülerin "Yol" yürüyüşü

Kentlerde işçilerin hak mücadelesi sürüp giderken köylüler de her geçen gün biraz daha güçlü olarak hak savaşına katılmakta, toplu hareketlerle istediklerini elde etmeye çalışmaktadırlar. Fatsa'nın 30 kilometre yüksekliğinde bulunan Beyceli Köylüleri de, yıllardır 7 kilometrelik yolları yapılmadığı, ez basit ihtiyaçlarını dahi karşılamaktan yoksun bırakıldıkları için geçen hafta Ordu'ya bir "Yol Yürüyüşü" yaptılar. Her ne kadar yetkililer köylülere yol yapma vadedinde bulundularsa da, "Diğer köylüler de yürüyüş yaparak yol isterlerse ne yaparsınız" endişesi içinde hâlâ olumlu bir faaliyete giripmiyorlar.

"Devrim haktır"

■ Amerika Dayanışma Konferansı sona erdikten sonra yayınladıkları ortak bildiride Amerika kıtası ihtilâlcileri "Devrim Yapmak Latin Amerika halkları için hem hak, hem de gerektir" görüşünde birleştiklerini açıkladılar. Bildiride ayrıca, Latin Amerika devriminin özünün emperyalizm, burjuva oligarşisine ve toprak sahiplerine karşı mücadele olduğu, devrimci harekete Marksizm ve Leninizm'in yol göstereceği belirtilerek şöyle denilmektedir: "Halkların mücadelesinin en yüksek şekli olan devrimci şiddet, yalnız izlenecek yol değil, aynı zamanda emperyalizmi devirmenin en somut belirtisidir." Havana'daki konferansa Amerikan Zenci Hareketi Lideri Carmichael'in de katılmış olması, bundan böyle Amerika'nın devrimci şiddet hareketlerine sahne olacağını göstermektedir.

Vietnam sergisi

■ Türkiye İşçi Partisi İstanbul Teşkilatı, Vietnam'daki özgürlük mücadelesini anlatmak üzere Galatasaray, Mesrutiyet Caddesi 8 numaradaki Güzel Apartmanı'nda, "Zafer Yolunda Vietnamlılar" isimli bir sergi açtı.

Tural'ın titizliği

■ 30 Ağustos'un yaklaşmasıyla beraber orduda tayin, terfi ve emekliye sevk hazırlıkları da ilerlemektedir. Bu yıl terfi sıraları gelmiş olan 150 kadar albaydan sadece 45-50'si generallığa terfi edebilecektir. Bir yetkili, "Türk silahlı kuvvetlerinde uygulanmakta olan piramidal sistem son yıllarda büyük ölçüde bozulmuştur. Bunun tekrar 1960 sonrası haline getirilmesi ise ancak büyük ölçüde yüksek rütbeli subayın emekliye sevk edilmesi ile gerçekleştirilebilir" demistir. Bu arada, Yeni Gazete'nin açıkladığına göre, ordudaki terfi, tayin ve emekliye sevk işlemleriyle Orgeneral Cemal Tural bizzat ilgilenmektedir.

TÖS semineri

■ Türkiye Öğretmenler Sendikası İstanbul Şubesi, 14 Ağustos'tan 19 Ağustos'a kadar devam etmek üzere öğretmenler için "Geri kalmış ülkenin öğretmenleri nasıl olmalıdır?" konulu bir seminer düzenlemiştir. Bütün TÖS şubelerinden gelen temsilcilerin katılacağı seminerde tanınmış bilim adamları ve sendikacılar konuşmalar yapacaklardır.

TİP kongreleri

■ Türkiye İşçi Partisi'nin ilçe kongreleri İstanbul'da yapılmaya başlandı. Geçen hafta yapılan Beyoğlu İlçe Kongresi'nden sonra bu pazar günü de Kadıköy İlçe Kongresi yapıldı. Kongrede TİP milletvekilleri Çetin Altan, Behice Boran ve Rıza Kuas birer konuşma yaptılar.

İptali istendi

■ Hükûmete olağanüstü yetkiler veren ve Demirel'in memleketi kararnameleriyle yönetmesi imkânını sağlayan Beş Yıllık Planın Uygulanması Hakkındaki Kanun'un iptali için 35 senatör imza topladı. Hazırlanmakta olan itiraz gerekçesinde yetki kanununun büyük soygunlara izin verdiği belirtiliyor. İtiraza imza koyanlar arasında CHP'li senatörler, kontenjan senatörleri ve tabii senatörler bulunmaktadır.

Göreve iade

■ Bir süre önce bakanlık emrine alınan TÖS Anamur Başkanı Arif Şahin ile Aydın İli öğretmenlerinden Osman Karaca hakkındaki kararlar Danıştay'ca bozulurak görevlerine dönmeleri kararlaştırıldı.

Nifakın başı!

SİYASİ ve ekonomik durumun her geçen gün daha kötüye gitmesi karşısında iktidarın başı zevahiri kurtarmak için bir "temel atma ve açılış törenleri" kampanyasına girişmiştir. Evvelce açılmış tesisleri tekrar açmak, değil bir iktidar lideri, bir mahalle muhtarının dahi ilgilenemeyeceği kadar küçük inşaatların temelini atmak gibi garipliklerle sürüp giden bu kampanyanın en dikkati çeken yönü, Süleyman Bey'in yaptığı konuşmalardır. Uğradığı her kasabada her köyde nutuk denemeleri yapmaktan kendini alamayan Demirel, bütün konuşmalarında özellikle sol muhalefete en ağır şekilde çatmakta, vatandaşları sosyalist harekete karşı tahrik etmektedir. Nitekim, Giresun'da yaptığı konuşmada "Demokrasilerde milleti sınıflara ayırmak yoktur" buyurmuş, ardından da sınıfların varlığını kabul eden solcuları çatarak "Nifakçılar millete, kırın, geçirin birbirinizi, diyorlar. Kimin malı varsa alın, diyorlar... Fukara ticareti yapıyorlar. Bugün bu fukaraları yeni farkettiler... Nifakçı ne kadar az söz sahibi olursa o kadar çok şey yaparız. Kulağınıza kötü laflar fısıldayanların hesabını görün..." demiştir.

DEMOKRASİLERDE milleti sınıflara ayırmamış! Bu lafı söyleyen insanın, değil iktidarın başına geçmesi, lisede sınıf geçmesi dahi bir skandaldır! Millet sınıflara ayrılmaz da, onun için mi, hırsızlıkları müslim kapitalistlerin kılma dokunulmazken, "Ben proleterim!" dediği için bir şoför karakol karakol süründürülmekte, farklı muamele edilmektedir? Milleti birbirine kırdıran, kimin malı varsa ele geçiren sosyalistler midir, yoksa komünizmle mücadele şirketleri kurarak zorbalığı sokaga döken, dünya çapındaki Türk yazarlarını karakollara sürükleyen, Viranşehir'de fakir fukaraların topraklarını bir ağaya mal etmek için kaymakamlar kırdıran kapitalist - ağa ittifakı mıdır? Fukara ticareti yapıyorlar! Süleyman Bey'in fukara ticareti dediği şey Çukurova'nın ırgat pazarlarında, İzmir'in bütün mağazalarında, İstanbul'un işsiz kahvelerinde yapılmaktadır. Ama bu fukaralar bugün fukaralıklarını kendileri farketmekte, insan ticaretine konu olmamak mücadelesini vermektedirler. Proleterya varlığının bilincine varmaktadır. Bugün bir şoförün "Ben proleterim!" diye haykırması karşısında paniğe kapılanlar, yarın milyonlarca insan bir proleterler ordusu halinde ülkenin yönetiminde söz ve karar sahibi olmak isteyince ne yapacaklardır?

DEMİREL, "proleter, sosyalizm, sınıf" sözlerinden, vebadan kaçır gibi kaçırmaktadır. Bu sözleri kullananlara karşı bilimsiz zavallıları kışkırtarak "Kulağınıza kötü laflar fısıldayanların hesabını görün..." demektedir. Çekesine emir veren bir Amerikan gangsteri edasıyla söylendiği bu "Hesabını görün!" sözüne bir mimi koymak lazımdır. Demirel, bütün vatandaşların can emniyetini sağlamakla görevli bir iktidar lideri midir, yoksa bir cinayet sendikasının şefi midir? Süleyman Bey şunu kafasına iyice yerleştirmelidir ki, Türkiye proleteryası bugün iktidara demokratik yoldan gelmek mücadelesi içindedir. Bu mücadeleye gerek anayasada, gerek yüksek mahkeme kararlarında hak tanımıdır. Ama bua rağmen proleteryanın demokratik mücadelesi ölenmeğe kalkışır, "hesap görmek" devri açılırsa bundan zararlı çıkan herhalde bir avuç mutlu azınlığın karşısındaki 32 milyonluk Türk proleteryası olmayacaktır. Hak ve hürriyet mücadelesi yapanların hesabını görmek, Morrison şirketinin defterlerinde Türkiye Cumhuriyeti'ni 89 Milyon kazıklama hesabını görmek kadar kolay değildir. Hele hele Süleyman Bey'in hiç harcı değildir!

YAZISIZ

AP GENEL BAŞKANI DEMİREL
(AP içindeki yalnız adam!)

MÜCADELENİN başlangıç tarihi 17 Eylül 1966'dır...

Yassıada duruşmalarının başanlı (!) avukatlarından Orhan Cemal Fersey, Menderes, Polatkan ve Zorlu aileleri adına hareket ederek Demirel Hükümeti'nden Adnan Menderes'in, Hasan Polatkan'ın ve Fatin Rüştü Zorlu'nun İmralı Adası'ndaki cenazelerinin verilmesini istemiştir.

Hıfzısıhha Kanunu'na dayanarak cenazelerin beş yıl süreyle teslim edilemeyeceğini öne sürerek durumu idare edip için içinde sınırlımayı beceren koalisyon hükümetlerinin, "Süleyman İktidarı"na bıraktığı miras, mukadder AP - DP mücadelesinin başlamasına vesile olmuştur.

Avukatların, ailelerin ve eski DP'ilerin çeşitli yollarla "Süleyman İktidarı"na yönelttikleri baskı ve müraaatlar kelimelerin

tam anlamı ile hasıraltı edilmiştir.

Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan "Bu konuda bizi ilgilendiren bir husus yok. Bu doğrultuda doğru Adalet Bakanlığı'nı alıka-der eder" derken, Adalet Bakanı Hasan Dincer de şunları söylemektedir:

"Adalet Bakanlığı'nın bu konuda alıka-der eden bir nokta yoktur. Cenazelerin veriliş ve verilmesi Sağlık Bakanlığı'nın selâhiyeti sınırları içindedir."

Ve bütün baskılara rağmen, cenazelerin teslimi ile patlayacak olaylar ve bunların sonuçlarından ürken "Süleyman İktidarı", Bilgiç'in yeniliği ile sonuçlanan büyük kongre öncesi DP kulisini bilmesine rağmen diretmistir. Çünkü buna mecburdur... Cenazelerin İmralı'dan alınışından toprağa verilisine kadar geçecek süre içindeki olayları önlemek mümkün değildir...

BAYAR - DEMİREL ÇEKİŞMESİ

■ Bayar eski komitacı rahathı içinde cindeki kozları tek tek oynamaktadır ve saath bombayı AP Büyük Kongresi'ne göre ayarlamıştır. AP sancılı günler yaşamaktadır ve Demirel her halükârda tasfiye olacaktır.

Zinde kuvvetlerin buna karşı koyması ise, içinden çıkılması mümkün olmayan bir durum yaratacaktır. 27 Mayıs'ı yapan ordunun tepkisi de iktidarı düşündürmektedir. Sonra, Menderes için Aydın'da büyük bir türbe yapımı için hazırlıklara başlandı da bilinmektedir. Türbenin yapımı ve daha sonra buranın bir ziyaretgâh haline getirilmesi karşısında, 27 Mayıs öncesinin istisnaları ile işbaşına gelen Süleyman iktidarı ne yapacaktır? İşte bütün bunlar, çıkmazdaki Demirel ile kader arkadaşlarının DP ile mücadele şikkim seçmeleri sonucunu doğurmuştur.

Bayar'ın Tarabya'daki evinde düzenlenen toplantılardan, ziyaretlerden ve gezilerden amında haberdar olan AP iktidarı ile DP arasındaki mücadele uzun zaman açığa vurulmuş, sadece arada bir bazı gazetelerde iktidarı yeren ölçülü yazılarda alını-

da 27 Mayıs öncesi çöbretlerinden bazılarının imzaları yer almıştır. Özellikle, Yassıada mahkûmlarına da siyasi haklar tanınmasını isteyen Samed Ağaoğlu'nun makaleleri ve "Menderes'in vasiyetnamesi" adı altında bir metnin yüksek tirajlı bir gazete tarafından kamuoyuna açıklanması üzerine iktidar yanlı gazeteler arasında patlak veren polemik, AP - DP çekişmesinin ilk belgeleri olmuştur.

Kaldı ki, "Ben de yazdım" adlı Celâl Bayar hâtrâtının ilanlarının bütün iktidar gazetesinde yer alması dahi, Süleyman iktidarının kulağına karsuyu kaçmasına yetmiştir.

Son zamanlarda ise Bayar'ın Umurbey başta olmak üzere Bursa ve çevresine yaptığı geziler, kurmaya çalıştığı vakıf ve son olarak Adapazarı ziyareti, "sesiz ve derinden" yapılan mücadelede adamakulhı suyuüne çık-

masına sebep olmuştur. Demirel ile ilgili haberleri ikinci plana atarak Bayar'ın Adapazarı ziyaretini manşetlerde ve kocaman fotoğraflarla yayımlayan iktidar yanlı gazeteler, bundan sonraki mücadelede DP'nin yanında olabileceklerini ilân etmişlerdir.

Bu arada Bayar, "Ben de yazdım" cillerinin sonuncusuna konu olarak 27 Mayıs ve Yassıada'yı seçmiştir. Hâtrâtının herhangi bir gazeteyle çok yüksek tiraj sağlayacağını bilen Bayar, mavi boncuk dağıtır gibi, "Hâtrâtını gazetelere verip vermene-yi düşünüyorum" söyletisini ikinci, üçüncü ağzılar yoluyla gazetelere ulaştırmıştır. Böylece, başta bir tröst olmak üzere en az beş gazeteyi yedeğine alan Bayar, artık açıktan açığa mücadeleye girişmek zamanının geldiğine karar vermiştir.

■ Bayar'ın gövde gösterileri ve Ege taarruzu

Bu yoka ilk büyük gösteri, Bayar'ın 5 Ağustos Cumartesi günü Tarabya Otelinde Adnan Menderes'in, Hasan Polatkan'ın ve Fatin Rüştü Zorlu'nun ailelerine yemek vermesi olmuştur. Bayar daha sonra sağ yanına Güzide Zorlu'yu alarak Boğaz'da bir motor gezisi düzenlemiştir. Bu arada ünlü Fransız şarkıcısı Gilbert Becaud'nun Adnan Menderes için bestelediği söylenen bir şarkı gözyaşları arasında dinlenmiştir.

Özel olarak çağrılmış bir kaç DP'li gazetecinin, ilerideki günlerde desteği sağlanacak gazetelere sızdırdığı haber ve fotoğraflar birinci sayfalara itina ile yerleştirilmiştir. Haberlerde, Menderes, Zorlu ve Polatkan ailelerinin cenazeleri alınması için Bayar'a vekalet verdikleri, eski cumhurbaşkanının bir basın toplantısı yaparak cenazeleri talep edeceği, ayrıca 9 Eylül'de Ege gezisine çıkacağı da özellikle belirtilmiştir.

Bu haberleri, geçtiğimiz hafta sonunda Bayar'ın Boğaz'da Sadi Koğlu'na ait CANİKO Yelkenisinde eski DP ileri gelenleriyle yaptığı gezi izlemiştir. Önce Moda Deniz Kulübü'ne gelerek burada bir saat kadar eski dostlarıyla sohbet eden Bayar, daha sonra bir kayıkla kotra'ya geçerek eski iktidar arkadaşlarıyla geziye çıkmıştır. Eski DP'iler, her yıl böyle bir gezi yapı-

Onbin Yabanji

TARABYA Otelinde Celâl Bayar, Berrin Menderes, Güzide Zorlu ve Mutahhara Polatkan, geçen gece, yeyip içtikten sonra, "dünyaya tanınmış Fransız bestecisi ve şarkıcısı, Gilbert BECAUD'nun 1961 yılında idamlardan sonra Merhum Menderes için bestelediği hazin bir şarkıyı gözleri yaşla dolu olarak plâkta sanatkarın sesinden dinlemişlerdir." Şarkının adı: "Yokluk". Bütün de esashi ya, ikinci kıta bir harika:

"Ölüm beni hançerleyen
Ve yıkan sefil bir şey..." diyor dünyaya

tanınmış Fransız bestecisi, ve devam ediyor:

"Bir gün bana demikti ki:
Arzan ötesinde
Uzak diyarlara
Gittiğin zaman
Ağlamıyacaksınız!
Kadehlerinizi kaldıracağımız
Benim için içeceksiniz
Benim ölümüşüğüm için..."

Fransızcası, tabii, çok daha yankı olacak! Müsyü Becaud'nun adını bile herşey olup bitikten sonra duyduğu bir Türk siyasîsinin ölümüyle böylesine duygulanmış, pek marifetli bir sanatçı olduğunu gösteriyor! Yalnız, insan, bazı kimselerce sühedâdan, evliyadan sayılan bir Müslüman Türk'e ağrı yakmak için bir Frenk bestecisinin, caz şarkıcısının içi masasında görevlendirilmiş oluşunu, ister istemez, yadırgıyor. Biz demiyoruz ki, Galip Hoca bu yaştan sonra caz musikkisi meslek etsin, Merhum'a ahl vahh türküler düzsün! Ne de Süleyman Demirel, Süleyman Çelebi; oturup bir Mevlîd daha yazsın! Gerçi, Demokratların ne Nakım İhlâkîet gibi millîci bir şairi, ne de Nâsimî, İhsanî, Mahzumî gibi bir halk ozan var. Gine de iyi kötü bir Müslüman, bir Türk sanatçı bulunabilirdi bu işi görecekti. Sağlığında, İstanbul'a gelişlerinde Pera Palas'a bile immeden, doğru, Eyüp Sultan'a koşan mübarek bir zâtı bir kabare havasıyla annmaları ve bunu yarı-resmî organlarında ilân etmeleri, halkın nabzını dinlemede büyük hüner göstere gelmiş olan Demokratların bu melekeli zamanla yitirdikleri kuskusunu uyan-dırıyor. Adalet Partisinin önderleri deseniz, bu bakından eskilerin yanında pek toydular, yayaydılar zaten. Süleyman Demirel, meselâ, kırk kamburla çıktı ortaya: Masonluğu, Morisonluğu, Censonluğu, halk coşuğu olduğu iddiasını daha başta göğsüledi. Amerikan üsleri, CIA raporları, zam-

lar, ecel-teşebbüse kireli furyası, Kıbrıs dâvasında ayak sürüyüşler, hükümetin halk çoğunluğunu değil, çıkarları desömürücüye bağlı, on-onbeş bin kişilik bir azınlığı gözet-tiği, koruduğu yolundaki suçlamalara güç kazandırdı. "Baş-vekil," Onkî Hıyvanh Türk Takvimi yazarı, Osman Tu-ran'ın geçenlerde Yeni İstanbul'da belirttiği gibi, "partisine bağlanmış olan milliyetçileri, idealistleri, dindar kitleleri danditti." Papa'nın Ayasofya'da ayyuka çıkan rezâleti bu gidişe tily dikil. Demirel iktidarının halktan uzaklaşmakta, halka yabancılaşmakta, partisinin altı kademelerini kendin-den soğutmakta olduğunu söylemek hakbîlirliğe aykırı bir abartıma olmaktan çıktı artık. Halk da ekmeğinin, katığı-nun, geleceğinin millet çıkarlarına yüz çevirmiş; cazıyla, helosuyla, eksik eteğiyle millî gelenklere yabancılaşmış on-onbeş bin kişiye yontulduğunu hergün biraz daha açılan gözleriyle görmeğe başlamıştır.

Son zamanlarda fartlıye üslûplu, Ajda Petkan adlı bir şarkıcı hâttunun Frenk ağzıyla okuduğu bir hava var:

"İki yabanji, kalpler birlejmij,
İki yabanji, eller birlejmij;
Yıldızlar şahit olmuş bu ajka;
Mehtap susmuş, bu ajk bajka."

diye gidiyor. Ashında bu yabanjiler Ed değil, onbin kiş, ve Amerikan bayrağındaki yıldızlar bu ajka şahit...

Geçen hafta "bir yankesici kafilisinin Demirel'i adna adna takip ettiği"ni yazıyordu gazeteler. Beyşehirde, Aksebir'de bu yankesiciler Demirel'i dinliyen yurtdaşlarına ça-ırıyorlar... Ben de hep zaten bundan şüpheleniyordum. Demirel konuşurken, ve meselâ: "Çok zor bir işe başladık. Bu, büyük Türkiye'nin meydana getirilmesidir. Bu kolay değildir. Kolay bir iş olsaydı bugüne kadar yapırdı, mesele zor işleri yapmaktır. Yaşamak için, mesut ve müreffeh insanları diyarı bir ülke haline getirmek istiyorsak, bunları başarmaya mecburuz," falan diye nutuklarken, o dediğim onbin yabanji yankesicinin milleti soyduğunu seziniyordum. Hakkını vermek! Tabii, bu yabanji yankesiciler halkı halkın ferahlaması, haffilemesi için, iyi niyetle soyuyorlar; şahsi bir hırsları yok, hırseş insanlar... Ama işte, halk bunu sonradan kötlüye yoracağı için, bu montajlı, sürmenajlı, kür-tajlı, demejli yabanjilerin sonu çok ajk olacaktır.

Çünkü ötedenberi birinci kısmını seyrettığımız, o "Kıra-tını Bejeren Kovboy Ve Atın İhtikamı" adlı filmün ikinci kus-nu başlamak üzere.

Can YÜCEL

CELAL BAYAR
(Harekete geçti...)

madığını farketmiştir. Falih Rif-ki, 8 Ağustos tarihli Dünya'da Bayar için çok ağır bir bagyazı döşemiştir. Bir hayli yüklü borcu iktidar tarafından eritilerek taksitlere bağlanan Falih Rifki'dan başkasının da böyle bir yazı kaleme almasına imkân yoktur.

■ Mendores için Anıt Kabir'den bü- yük kabir söylentisi

Falih Rifki'nın Bayar'a saldırısına ilk tepki de, Son Havadis'ten gelmiştir. Bayar'ı şiddetle savunan Son Havadis'in Müntaz Faiz Fenik'i, Falih Rifki'yi yerin dibine batırmıştır.

Aynı Son Havadis'te, hafta sonunda AP İstanbul Milletvekili Tekin Erer tarafından İmralı Adası'ndaki kabirler günün konusu haline getirilmiştir. Aydın'da Mendores için Anıt Kabir'den de büyük bir kabir yapılacağı haberinin fusuli gazetesi yoluyla bütün Anadolu'ya yayıldığı bir sırada yayımlanan habere göre, Tekin Erer, Mendores, Polatkan ve Zorlu'nun kabirlerini bizzat görmek üzere İmralı'ya gitmiştir.

Artık AP - DP mücadelesinin sakları yan kalmamıştır. Demirel güç durumdadır. Üstelik kabinde, genel başkan seçildiği kongrenin sabahına kadar karşı takımda oynayan Vedat Ali Özkan'lar, Ali Nallı Erdem'ler, Faruk Sükan'lar ve Mehmet Turgut'lar vardı.

Bayar eski bir komitacı rahhatlığı içinde elindeki kozları tek tek oynamaktadır. Ve AP büyük kongresine kadar da oynamaya devam edecektir. Bayar, saatli bombayı AP Büyük Kongresi'ne göre ayarlamıştır. Fakat, daha önce de bombanın patlaması mümkündür.

AP - DP mücadelesi, özellikle iki çevrede büyük dikkatle izlenmektedir. CHP'den ayrıldıktan sonra AP'nin bir kısım oylarına sahip çıkmak hesabı içindeki Feyzioğlu ve arkadaşları durumdan yararlanmak için elverişli fırsatı yakalamaya çalışmaktadırlar. Bir ay öncesine kadar AP ile her an anlaşmaya oturabileceklerini ihlas eden Feyzioğlu ve arkadaşları, şimdi kendilerini naza çekmektedirler. Çünkü, onlara göre, mücadelede Bayar - Demirel'den daha şanslıdır. Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasında büyük yenilgiye uğrayan Demirel, DP'li tarafından kötü bir taktikçi olarak nitelendirilirken GP'li tarafından da yeni hatalar işlemeye doğru itilmektedir.

Bayar'ın çıkışını izleyen bir başka grup da, Millet Meclisi'nin Osman'larıdır. Demirel'e karşı çıktığı için her an partiden ihraç edilmesi söz konusu olan eski genel başkan yardımcısı Prof. Osman Turan ile eski AP'li kravatsız milletvekili Osman Yüksel Serdengeçti, sağ kanatta mukaddesatçı bir parti kurma hazırlıklarına devam etmektedir. Nitekim, Serdengeçti, hafta sonunda Yeni İstanbul'da yazdığı yazıda "Cidden imanlı, temiz, karakterli şahsiyetlerden

Sosyalist örgütün önemi

Çetin Altan

BURJUVA sınıfının baksız egemenliğini törpülemek mücadelesinde sosyalist örgüt neden şarttır sorusunun cevabını günlük olaylar büsbütün açığa çıkarmaktadır. Sosyalist örgüte dahil olmayan işçiler sarı sendikalar ve sarı sendikacılar tarafından burjuva sınıfa karşı örgütlenerek siyasi bir mücadeleye girmekten alakasızdır. Bu sendikalar ve sendikacılar, işçilere:

— Siz siyaset dışı kalınız, yevmiyenizi arttırmaya bakınız, size ne devleti kimlerin yönettiğinden, demektirler.

Ve bir anlamda işçi sınıfını ılgınlı etmektedirler.

İşçi sınıfı için esas mesele yevmiyeleri arttırmak değildir. Artan yevmiyeler nasıl olsa üretilen mahnı flatına eklenecek ve serbest piyasa sistemi içinde işçiler hiç bir zaman emeklerinin gerçek değerinde bir hayat seviyesine ulaşamayacaklardır. Hatta yevmiyeler arttıkça enflasyonist baskılar kendilerini daha da zor durumlara sokacaktır.

İşçi sınıfının asıl görevi kendi sınıfını devlet yönetimine bütün ağırlığıyla koymak ve egemen burjuva sınıfa karşı sağlam bir denge tutabilmektir.

Bu mücadelenin ise stratejisini, taktiklerini ve politikasını işçi sınıfının kontrolündeki sosyalist örgüt yönetir.

Diyelim ki sola dönük bir basın organı var. Burada çalışan işçiler dileddikleri parayı alamıyorlar. Sarı bir sendika yahut sarı bir sendikacı buradaki işçileri greve iteldiyerek şöyle diyebilir:

— Size ne sol politikadan. Siz ücretlerinizi arttırmaya bakın. Eger çalıştığınız müessesede sol politikadan vazgeçerse daha fazla özel ilân alır ve sizler de daha fazla para kazanırsınız.

Bu anlayış içinde yapılacak bir grevi sosyalist örgüte bağlı bir sosyalist destekleyebilir mi, destekleyemez mi?

Çünkü grev bir anlamda sol politikaya yani işçi sınıfının devlet yönetimine ağırlığını koyma çabasına karşı yapılmaktadır. Ve sosyalist olmayan işçiler tarafından sarı sendikaların teşvikiyle yapılmaktadır.

Şayet işçiler sosyalist örgütün üyeleri olsalardı, bu grevin kendi temel çıkarlarına karşı olduğunu bilecekler ve sol bir politikayı günlük ve küçük çıkarlar için baltalamaya gitmeyeceklerdi.

Ama işçiler sosyalist örgütün üyesi değillerdir ve günlük küçük çıkarlar peşinde bilimsiz bir mücadele yürütürken burjuva sınıfının oyununa gelmektedirler.

Böyle bir durumda bu grevi desteklemeyecek olan sosyalistler aleyhinde burjuvalara şu propaganda imkânını vereceklerdir:

— İşle gördünüz sosyalistleri sizin grevinizi desteklemiyorlar bile.

O zaman sosyalistler grevi desteklerse, sol politikaya yani işçi sınıfının temel mücadelesine karşı düşmüş olacaklardır. Yok grevi desteklemelerse o zaman da işçilerden yana değilmiş gibi görüneceklerdir.

Sosyalistleri böyle açmazlara düşürme planları tarihte çok uygulanmış işlerdir. Patronların dahi stoklar biriktirdiği zaman işçileri, sendika parasını likide etmeleri ve kendilerinin de boşuna yevmiye ödememeleri için greve teşvik ettikleri çok görülmüştür.

Yine çok görülmüştür ki yabancı petrol şirketleri yerli petrol şirketlerinin işçilerini greve iteklerler.

Bütün bu oyunlar ancak sosyalist örgütün bilinci ve disiplinli yol göstericiliği ile açığa düşürülebilir.

Bu yüzden ki bütün işçilerin gerçek bir mücadele için sosyalist örgütün üyeleri olmaları ve küçük paralar karşılığı kendi temel çıkarlarını baltalamaktan korunmaları için şarttır.

Bu olmadıkça burjuva sınıfı siyasileri ile yabancı ortakları ve onların emirlerindeki sarı sendikacılar işçi sınıfına çok tuzaklar hazırlayabilirler. Hatta sol politikaya karşı bir kaç kuruş mükafat vaa-diyle grev yaptırabilirler.

Gözümüzü dört açmalı ve sosyalist örgüte birlik olmadıkça işçi sınıfına hiç bir sıkıntıdan kurtulamayacağını bilmeliyiz.

Hele birkaç kuruş karşılığında işçi sınıfının temel mücadelesinin yöntemi olan sol politikaya darbe vermeye kalkmamalıyız. Çünkü o zaman böyle bir darbeyi desteklemeyecek olan sosyalistlerin sosyalistliğinden değil, böyle bir darbeyi kendi küçük çıkarları için tercih eden işçilerin sınıf bilincinden şüphe edilir.

Sınıf bilincinden yoksun işçiler ise gerçekte işçi değil burjuva sınıfının kuklası olan kölelerdir.

mütekekkil bir parti kurulacaktır. Bu partinin programı dahi hazırlanmıştır. Kurucular da böyle-böyle insanlar değil, karakter imtihanını vermiş insanlar... Böyle bir partiye her zamandan ziyade bugün ihtiyacımız var" demektir. Osman'ların da, yeni partiye organize ederken Bayar hareketinden ne şekilde yararlanabileceklerini hesapladıklarından şüphe yoktur.

■ Bayar'a karşı mücadeleyi Demirel nasıl yürütecek?

Kendi üzerlerinde yapılan hesaplar ne olursa olsun, büyük oyunu muhakkak ki Bayar'ın liderliğindeki eski DP erkânı oynamaktadır. Cenazeler konusunda yürütülecek propaganda ile DP'li, bugünkü AP başlırının altından 27 Mayıs'tan önceki oylarını çekip almayı planlamaktadır.

Demirel ve arkadaşları (ki bu kolime yerinde kullanılmamıştır. Çünkü, Demirel bugün AP için

de yalnız adamdır), Bayar ile girişilen mücadeleyi kazanabilmek için bundan böyle ne yapacaktır?

Birakın GP'yi, AP içindeki kader arkadaşlarına dahi güvenemeyen Demirel'in, denize düşen yılanı sarılır misali, Bayar'a karşı giriştiği mücadeleyi kazanabilmek için İnönü'ye başvuracağından söz edilmektedir. Ancak, İnönü'nün de yeniden Bayar ile mücadeleye girmeyi göze alıp almayacağını kestirmek bugünden mümkün değildir. Kaldı ki, bir Bayar-Demirel çekişmesinde, İnönü'nün partisi için de sayılamayacak kadar büyük faydalar vardır.

AP - DP mücadelesi şunu göstermektedir:

Adalet Partisi sancılı günler yaşamaktadır. Ve her hâlukârda Demirel tasfiye olacaktır. Demirel gibi bir "keyman"ı kaybetme halinde, Amerika ne yapacaktır? Washington için Türkiye'deki alternatifler nelerdir? GP mi, yoksa eski DP'li kontrolüne geçmiş bir AP mi? Yoksa sivil olmayan bir idare

mi? Muhakkak ki Türkiye'den binlerce kilometre uzakta bir takım beyinler bu mesele üzerinde kafa yormakta, ve hatta belki de bu mücadele Demirel'in partiyi nasıl olsa kaybedeceğini sezen o beyinlerin hazırladığı bir plan çerçevesinde gelişmektedir.

İhtimaller çoktur. Bugün ka-lın çizgileriyle ortaya çıkan mücadelenin detayları da herhañde önümüzdeki günlerde belirecek ve bu konuda daha kesin konuşmak mümkün olacaktır.

DEĞİŞİM

Kafka'nın eserleri arasında, acayip, tüyler ürpertici konusu ile ayrı bir yer tutan uzun hikâye Arif Gelen'in çevirisi ile Varlık Yayınları arasında yalnız 2 lira fiyatla çıktı.

(Ant Der: 285)

Yeni bir kitap skandalını açıklıyoruz!

AKBANK KÜLTÜR HİZMETİ
ORGANIDIR

Şimdiye kadarki yayınları :

ATATÜRKÇÜLÜK NEDİR?

FALİH RİFKİ ATAY

Atatürkçülüğü her yönü ile, tam bir açıklıkla anlatan bu eser ATATÜRK'e dair şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış hatıraları ihtiva etmektedir.

KIZIL
TEHLİKE

KIZIL TEHLİKE

(Anayasayı savunan herkes
komünist!)

■ Tekin Erer'in Kızıl Tehlike adlı kitabını devlet parasıyla satın aldırarak vilayetlere dağıttıran Köy İşleri Bakanı Turgut Toker ile Başbakan Demirel'den bu anayasa düşmanlığının ve hazinenin parasını çarçur etmenin hesabı mutlaka sorulmalıdır.

ANAYASA Mahkemesi'nin Çetin Altan'ın dokunulmazlığı konusunda verdiği karar üzerine geçen hafta AP İstanbul Milletvekillerinden Tekin Erer, Son Havadis Gazetesi'nde anayasayı açıkça hıç sayarak şu satırları yazmıştır:

"Türk Milleti'nin kayıtsız şartsız hakimiyeti, Anayasa Mahkemesiyle sınırlandırılmış bulunuyor. Meclis, Demoklesin kılıcı gibi, bu mahkemenin boyunduruğu altındadır! 550 milletvekili anayasayı değiştirmeye muktedirdir!"

Kimdir bu Tekin Erer?

Kendisine sorarsanız, Türkiye'nin bir numaralı anti-komünist yazarıdır. McCarthy'cilik konusunda Fethi Tevetoglu'nu dahi geride bıraktığı iddiasındadır.

TURGUT TOKER
(Kimin parasını kime?)

Son Havadis Gazetesi'ndeki yazıların bir araya getirilerek hazırladığı "KIZIL TEHLİKE" isimli kitabının önsözünde aynen şunları yazmaktadır:

"Türkiye'de komünizm'le ilk ciddi ve müsbet savaş, bu kitapta yazılarla başlamıştır. Bunu

daima iftihar edeceğim bir şeref, isbat edeceğim bir vakıa olarak belirtmek isterim. Şunu peşinen ifade edeyim ki, Türkiye'de komünizme karşı bu kadar kısa zamanda, içi tamamiyle millî heyecanlarla dolu olarak benim kadar çok yazı yazmış ve fikirleri bütün Türkiye'ye yayılmış ikinci bir yazar mevcut değildir."

İşte bu "komünizm düşmanlığı" adı altında aslında "anayasa düşmanlığı" yapan megaloman yazarın KIZIL TEHLİKE isimli kitabı Akbank'ın Kültür Hizmetleri Organı olan AK YAYINLAR tarafından cildli olarak yayımlanmış ve 10 Lira fiyatla piyasaya sürülmüştür. 480 sayfalık kitapta Türkiye İşçi Partisi'nden tutun da, CHP'ye İnönü'ye, öğretmenlere, sendikacılara, devrimci yazarlara, gençlik kuruluşlarına varıncaya kadar anayasa cephesinde her kim yer almışsa, "komünist" suçlamasıyla saldırılmakta, yerli bir McCarthy'nin hezeyanları dile getirilmektedir. Anayasa ve kanunların himayesindeki kuruluşlara ve kişilere dil uzatılmaktadır.

Bu, nihayet Tekin Erer'in seviyesini gösterir! Böylesine seviyesiz yazıları toplayan bir kitabı yayımlamak ise, özel teşebbüsçülüğü "anayasa düşmanlığı" olarak kabul eden Akbank'ın kültür organının bileceği işidir.

Ama, hiçbir değeri olmayan, buram buram anayasa düşman-

lığı kokan, McCarthy'cilikte Tevetoglu'nu dahi gölgede bıraktığı iftiharla ilan edilen bir kitabın bir bakanlık tarafından toptan satın alınarak bütün vilayetlere gönderilmesi ne demektir?

Evet, Tekin Erer'in KIZIL TEHLİKE adlı kitabı, Köy İşleri Bakanlığı'na satın alınarak "politik faaliyetlere katılmaları" yasaklanan memurlar tarafından okunması sağlanmak üzere Vahitliklere dağıtılmıştır.

Köy İşleri Bakanlığı Toprak ve İskân Genel Müdürlüğü'nün 6.4.1967 gün, Şube: 5, Zat İşleri, Ayniyat Kısmı ve 3571-301/4470-13889 sayılı yazısıyla her vilayete yirmişer adet gönderilen kitabın okunması için memurlara baskı yapılmaktadır.

Bu, yeni bir kitap skandalıdır!

Anayasa düşmanı bir kitabı devlet parasıyla satın aldırarak "siyasetle uğraşmaları" yasak edilen memurlara okutulmak üzere vilayetlere dağıtılan Köy İşleri Bakanı Turgut Toker, bu tasarrufundan dolayı sorumludur.

Köy İşleri Bakanı, Türkiye'de onbinlerce köy açlık, sefalet ve yokluk içinde kıvrılırken, bakanlığının parasını bir çirkin politikacının hiçbir değeri olmayan kitabını alarak vilayetlere dağıtmaya hangi gerekçeye dayanarak karar vermiştir?

Tekin Erer'in kitabı, köy kal-

kınması davasına ne kazandıracaktır?

Tekin Erer'in kitabını satın alan Köy İşleri Bakanı, bir sosyalist yazarın kitabını da aynı şekilde bakanlık bütçesinden satın aldırarak vilayetlere dağıtırabilir mi?

Köy İşleri Bakanı, Tekin Erer'in bu kitapta anayasacı kuruluşlara ve şahıslara dil uzatmak suretiyle işlediği suçla temsil ettiği bakanlığı da dahil ettiginin farkında değil midir?

Fethi Tevetoglu'nun kitaplarının Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından satın alınmasından sonra bir başka McCarthy'cinin kitabının Köy İşleri Bakanlığı tarafından satın alınması bu anayasa düşmanlığının ve devlet parasını çarçur etmenin bir hükümet politikası halini aldığını göstermektedir. Şu halde, bu kitap skandalından, Köy İşleri Bakanı Turgut Toker ile birlikte Başbakan Süleyman Demirel de sorumludur.

Devlet parasıyla yaptırılan bu anayasa düşmanlığının ve yolsuzluğun hesabı yüce mecliste mutlaka ve mutlaka sorulmalıdır.

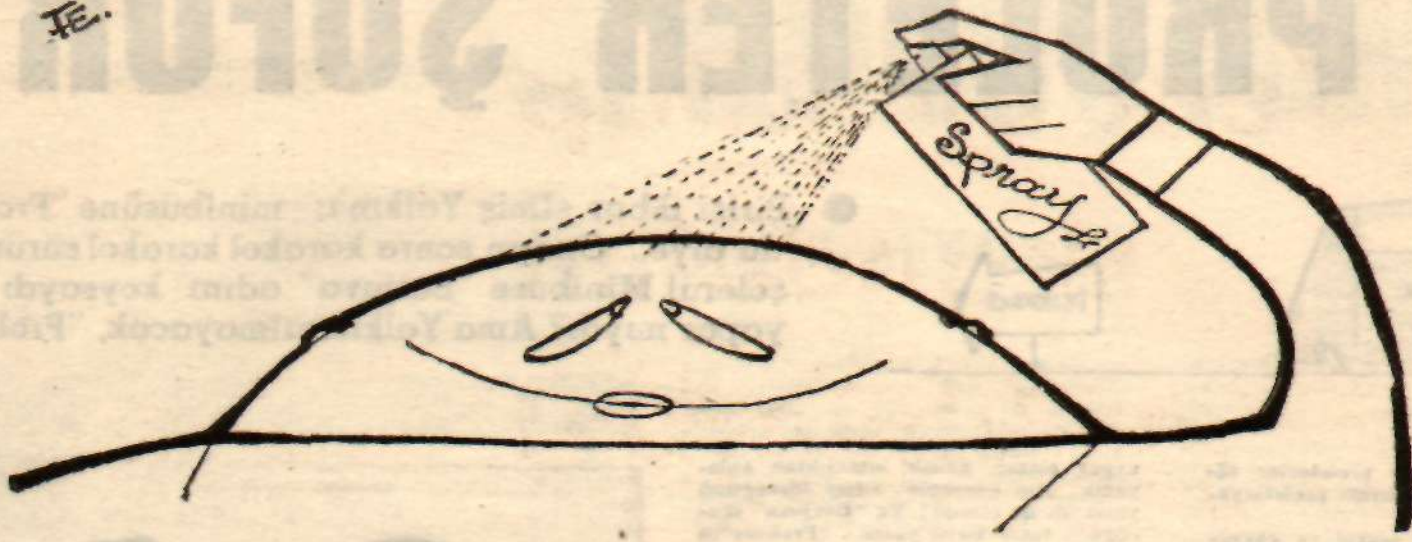

Lumbago, Siyatik
ve Romatizma
ağrılarına karşı

FAYDALIDIR

4 saat ara ile
günde 3 adet alınabilir

Yeni Ajans: 5955/5959/287

SOVYET YARDIMI VE TÜRKİYE

FETHİ NACİ

GEÇEN hafta, pazar günü, gazetelerini açanlar hiç alışık olmadıkları bir haberle karşılaştılar. 1 milyar 746 milyon liraya mal olacak Seydişehir alüminyum tesislerinin temelini atan Başbakan Süleyman Demirel ile birlikte temel atma töreninde Sovyet Büyükelçisi Smirnov, elçilik mensupları, Sovyet mühendisleri ve teknisyenleri de vardı. Karşılıklı dostluk nutukları söylendi. Demirel, "İnsanlar nasıl komşusu ile iyi geçinmek mecburiyetinde iseler milletler de aynı prensip içinde olmak zorundadırlar... Bu tesisin Sovyetlerle olan dostluğumuzu geliştireceğine inanıyorum." diyordu. Sovyet Büyük Elçisi de şöyle diyordu: "Türkiye ile Sovyetler Birliği bu büyük tesisle işbirliğine varmıştır. Bunun inşa ederken Türk ve Sovyet mühendis ve işçileri elele verecek ve işbirliği yapacaktır. Burada yeni fabrika inşa edilmeyecek, aynı zamanda halklarımız arasında işbirliği ve yakın münasebet de başlamış olacaktır. Bu, iyi dostluk münasebetlerinin temelini teşkil edecektir."

İnönü'nün memleketimizi ziyaret eden bir Sovyet büyüğünün eşinin elini öpmesini seçimlerde sömüren Adalet Partisi, bugün, İkinci Beş Yıllık Plan'ın gerçekleştirilmesi için Sovyet iktisadi yardımından büyük ölçüde yararlanmaktadır. Ekonomik zorunlulukların ittiği bu durum karşısında, Adalet Partisi gibi davranmayıp, memleket yararına olan bu gelişmeyi desteklemek gerekir. Bir başka parti iktidarda olsaydı ve böyle bir iktisadi işbirliğine girsaydı, AP şehir şehir, köy köy dolaşır, memleketin komünistlere teslim edildiğinden söz eder, Türkiye'nin sanayileşmesi gerektiğini, bunun için de sosyalist ülkelerle işbirliği zorunluluğunu, bu işbirliğinin yararlarını hasır altı ederek, meseleye sadece seçim açısından bakardı.

TÜRKİYE, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeni sömürgecilğin at oynattığı bir alan haline getirilince, bütün ekonomik ilişkiler kapitalist batı dünyası ile yürütülür oldu. Yabancı sermayeye ve emperyalizme en büyük taviselerin verildiği 1950 - 1960 dönemi ekonomik hayatımıza ne kazandırmıştır? Bir tek üçü durumu aydınlatmaya yeter: Sanayiye milli gelir içindeki payı, 1950 yılında da yüzde 10'dur, 1960 yılında da yüzde 10!

Emperyalist batı dünyası, Türkiye'nin milli bir sanayileşmesini önlemek için elinden geleni yapmıştır; uzun yıllar, Türkiye'nin bir tarım ülkesi olduğu, ancak tarımını geliştirerek kalkınabileceği yalanı yayılmıştır. 1954 seçimleri, bir bakıma, Türkiye'ye satılan 40.000 traktörün seçimleri olmuştur. Traktörler kazanmıştır seçimi, ama bunun Türkiye'yi kurtaramıyacağı kısa zamanda kafalara dank etmiştir. Bunun üzerine, sanayi adı altında, montaj sanayii dönemi başlamıştır. Gerçek bir ekonomik bağımsızlık sağlayacak sanayileşme yoluna girilmemiş, tüketim sanayii ile yetinilmiştir.

Çünkü batı emperyalizmi az gelişmiş ülkelerin sanayileşmesinden ve giderek ekonomik bağımsızlığa kavuşmasından vebadan korkar gibi korkmaktadır. Bugün yeryüzünde yaşayan insanların yüzde 35'i sosyalist ülkelerde yaşamaktadır. Yeryüzü nüfusunun yüzde 15'ini teşkil eden kapitalist ülkelerin elinde, sömürmek için, yeryüzü nüfusunun yüzde 50'si, yani Üçüncü Dünya, kalmıştır. Üçüncü Dünya ülkelerinin sanayileşmesi, emperyalizmin düşük fiyatla ham madde ve tarım ürünü almak ve yüksek fiyatla mamul madde satmak şeklinde işleyen dış ticaret soygununun sona ermesi demektir. Bunun için emperyalizm, Üçüncü Dünya'nın sanayileşmesine karşıdır.

OYSA emperyalizmin çalışmalarının keskinleşmesi için gücünün yettiği her şeyi yapan sosyalist dünya. Üçüncü Dünya ülkelerinin sanayileşmelerine büyük bir önem vermektedir. Çünkü Üçüncü Dünya ülkeleri sanayileştikçe emperyalizmin boyunduruğundan, yeni sömürgecilğin ağılarından kurtulmak imkânları artacak, bu ülkeler gerçek bir bağımsızlığa kavuşacaklardır. Bu durum, kapitalist sistemin zayıflamasına yol açacaktır. Aynı zamanda, Üçüncü Dünya ülkelerinin güçlenmesine, yaşama seviyelerinin yükselmesine.

Görülüyor ki az gelişmiş ülkelerle sosyalist ülkeler, az gelişmiş ülkelerin sanayileşmeleri gereği üzerinde birleşmektedirler; az gelişmiş ülkelerin de sosyalist ülkelerin de bunda çıkarı vardır; çıkış noktaları ne olursa olsun, bu bir olgudur. "Hür dünya" denilen kapitalist sistem ise az gelişmiş ülkelerin sanayileşmesine karşıdır.

Türkiye, pek iç içe olduğu emperyalist güçlerin etkisiyle, uzun yıllar sosyalist dünya ile olan ekonomik ilişkilerini geliştirmekten kaçındı. Sovyetler Birliği'nin, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce, sanayileşmemiz için yaptığı yardımlar sanki unutulmuştu. Yakın zamanlara kadar sosyalist ülkelerin dış ticaretimizdeki payı yüzde 10'u geçmezdi. Fakat kapitalist ülkelerin kalkınma planlarına gereken ilgiyi göstermemeleri, dış ödeme güçlüklerinin alabildiğine artması, sonunda, Demirel'e bile dostluk nutukları attırdı. Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarının 23.9.1965 tarihli genelgesinin bir paragrafını hatırlamanın yeridir. Şöyle diyordu müsteşar: "Bu bahiste göz önünde tutulacak bir cihet de, Sovyetlere teminlanacak yatırım tesislerinin, Amerika'nın, Almanya'nın ve diğer konsorsiyum üyelerinin ilgi göstermedikleri veya şimdiye kadarki temaslardan ilgi göstermeyecekleri anlaşılan kalemlerden ihtikap olunmasıdır. Sovyetlerle bir ön görüşme şeklinde ele alınan tesislerden hiç biri, konsorsiyum ortaklarımızın finansman niyeti izhar ettikleri veya yardım politikaları icabı normal olarak yapageldikleri proje yardımları nevinden tesisler değildir." Bu sözler de, bizim yukarıda ileri sürdüğümüz düşüncelerin kalıplaşmış sol propaganda lafları olmadığını, yaşanan gerçeğin ta kendisi olduğunu ispat etmeye yeter.

SOVYET yardımı, politik planda hiç bir zorlama altında olmadığı gibi, iktisadi planda da en elverişli şartları getirmektedir. Sovyet yardımıyla kurulacak tesislerin bedelleri 15 yılda ödenecektir; ödenecek faiz ise sadece yüzde 2,5'tir. (Oysa kapitalist dünyanın az gelişmiş ülkelere verdiği bütün kredi ve borçların yüzde 70'i yüzde 4 ve daha yüksek faizlidir.) Ayrıca Türkiye için çok önemli olan nokta, bu tesislerin bedelinin dövizle değil, tarım ürünleriyle (tütün, fındık, kuru üzüm, narenciye, pamuk, yün, vb.) ödeneceğidir.

Sovyetlerle ve öteki sosyalist ülkelerle geliştirilecek ilişkilerin Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığı yolunda olumlu sonuçları olacağı açıktır. Bu ilişkilerin AP iktidarı için kısa vadeli faydası da olacaktır; çünkü bu yardımlar, AP iktidarının içinde bulunduğu enflasyonist baskıyı hafifletici etkilerde bulunacaktır.

PROLETER ŞOFÖR İLE

● Birisi ihbar etmiş Yalkın'ı; minibüsüne "Proleter" adını koydu diye... Ondan sonra karakol karakol süründürmüşler genç şoförü! Minibüse "Burjuva" adını koysaydı polis aynı şeyi yapar mıydı? Ama Yalkın yılmayacak, "Proleter" sözcüğünü kaldırmayacak!

Proleterya — Latince proletarius sözcüğünden gelir. Fransızcası, proletaryadır.

- 1) Eski Roma'da sosyal ve ekonomik sınıfların en altındakine derler.
- 2) Bir cemiyetteki en alt sınıf anlamına gelir.
- 3) Çalışan işçi sınıfı, bilhassa endüstrideki işçiler. Yani gündelikçiler, için kullanılır.
- 4) Marksist doktrininde de gündelikçi işçi sınıfı, kendi üretim araçları olmadıktan, emeklerini satarak yaşayan sınıf, demektir.

(Webster's, 1961 Şikago basımı, 1814 üncü sayfa...)

DÜNYANIN en büyük sözlüklerinden birisi olan Webster's işte proleterya sözcüğünü böyle yazıyor. Proleter de, bu sınıfa mensup demektir. Aşağıdaki gazete havadisinden anlayacağınız ki, bu proleter sözcüğü üstünde bugünlerde fırtınalar kopuyor. Bir bardak suda değil bu fırtına, bir sözcükte, sözcüğün geniş büyük anlamı üstünde değil, salt sözcük üstünde kopuyor bu fırtına. Havadisî size verdikten sonra benim de bu proleter sözcüğü ve Türkiye'de oturan burjuvalar üstünde bir iki sözüm olacak.

Gazete havadisî şu:
"Ben sosyalistim, bu fikirle de iftihar ediyorum," diyen bir minibüs şoförü, vasıtasının üstüne "proleter" kelimesini yazdırmıştır. Bir ihbar üstüne harekete geçen ve saatlerce üstüne "Proleter" yazısı bulunan minibüsü arayan Emniyet mensupları nihayet Yalkın Özerden adındaki şoförle birlikte vasıtayı bulmuşlardır. Kadıköy Emniyet Amirliğine getirilen minibüs yüzlerce kişi tarafından seyretilmiş ve bütün ısrarlara rağmen otuz yaşındaki sosyalist genç yazı alan yazıyı silmemiştir.

"Eğer bir suç varsa cezamı çekmeye razıyım" diyen Yalkın Özerden "herkes minibüsüne bir takım yazılar koyduruyor. Ben de bu şekilde hareket etmeyi uygun buldum," demiştir.

Proleter yazısı üzerine şoför hakkında bir işlem yapıp yapılamayacağını inceleyen Emniyet mensupları siyasî gu-beyle temasa geçmişlerdir.

Öte yandan durum savcığa bildirilmiştir.

"Proleter gençin ne suçtan adliyyeye nasıl sevkedilebileceği tetkik edilmeğe başlanmıştır."

Cördünüz mü havadisî! Ben bu utanç vesikasını okuyunca beynimden vurulmuşu döndüm. Türkiye'de milyonlarca proleter var ve proleter sözcüğünü minibüsüne yazan bir genç için ne şekilde adliyyeye sevkedileceği üstüne araştırmalar yapıyor.

Böyle bir rezalet İran'da olmaz, Tü-ran'da olmaz, Afganistan'da olmaz, Af-rika'da olmaz, Habegistan'da olmaz... Hiç bir yerde olmaz. Ama Türkiye'de olur. Çünkü Türkiye'de, Türkiye'de otu-ran burjuvalar hüküm sürer, "Prole-ter" sözcüğünü yasak ederler. Kimse-ler yasak etmez bu sözcüğü şu yeryüzü-lü yuvarlağında, şu iki buçuk milyar in-san yaşayan yeryüzü yuvarlağında pro-leter sözcüğünü yasaklamak kimse-nin aklına gelmez. Ne demek yasaklamak, ne demek böyle olaylar... Ne demek, ne demek... İnsan düşündükçe çıldırıyor..

Havadisî okuyunca Yalkın Özerden'e bir yüreğim acıdı ki sormayın, yüreğim paralandı. Delikanlı nereden bilsin "Pro-leter" sözcüğünü minibüsüne ad yapın-ca baguna gelecekleri. Kimsenin, kimse-nin aklına gelmez bu rezalet. Azıcık

uygar olmanın, azıcık insanlıktan anla-yanın.. Hiç kimsenin.. İşçi sözcüğünü yazsaydı ne olurdu? Ya "Burjuva" söz-cüğünü tutsa birisi yazsa... "Proleter" in karşısıdır. Karakollara çekilir, bagna olmadık işler açılır mıydı?

Merak ettim bu korkunç, korkunç ol-duğu kadar gülünç havadisî okuyunca Yalkın Özerden'i. Kim bu delikanlı? Büt-ün ısrarlara rağmen minibüsünün adı-nı değiştirmiyor. "Cezam neyse çeke-rim" diyor. Bu burjuva sınıfı kanımı olarak bir şey yapamazsa, el altından Yalkın Özerden'i iflah etmez. Bunu bil-mez mi Yalkın Özerden? Bu kadar saf mı? Aslan polisimiz ezeli taktiğine baş-vurmaz mı? Mahalleye gelip ev ev do-lasıp, sizin mahallede birisi oturuyor ki komünist mi komünist? Rus casusu mu Rus casusu, vatan haini mi, deme-gitsin, demez mi? Aslan polisimiz, ko-ruyucumuz bir takım zavalıların kışkı-rıp "proleter" in üstüne saldırtmaz mı? Ben bunları biliyorum.. Polisimiz kim-bilir daha ne güzel, Anayasamıza uygun, insanlara uygun, polisin bağımsızlığına, onuruna uygun kimbilir daha ne güzel insan yuturma, insanları canından bez-dirme, insanları yoketme metodları bul-muştur. Kimbilir polisimizin daha ne güzel, ne insani marifetleri var, şimdilik bize tatbik edemedikleri. Bir Türk olduğuna göre bütün bunları Yalkın Özerden bilmez mi? Yaşı otuz, o kadar da genç değil.. Türkiye'deki demokrasi sadece bir burjuva oyundur. Burjuva oyunu kalsın diye dehşet bir savaş ve-riyor burjuvazi, bütün bunlardan haberi yok mu, bu delikanlının? Türkiye'de bir faşist rejim hüküm sürmektedir, Komünizmle mücadele dernekleriyle, el altın-dan polis baskılarıyla... Delikanlı Yal-kın bunları bilmez mi? Hitler, Muso-lini olmadık işler yaptılar, Adam kur-sunladılar. Alanlarda kitaplar yaktılar, ama proleterya sözcüğünün üstüne, Yal-kına oynanan oyuna tenezzül etmediler. Türkiye'de oturan burjuvaların faşizmi Hitler'in, Musolini'nin faşizmi gibi ola-cak, onların kalitesinde olacak değil ya.. Türkiye'de oturan burjuvaların faşizmi de böyle aşağılık, böyle gülünç olur.

Güvenilir insan!

Gidip görmeliyim bu delikanlıyı, o-nunla konuşmalıyım. Türk milleti adına ondan özür dilemeliyim. Proleter söz-cüğüne bu oyuna oynayanlar, bu kadar küçülenler Türk milleti değildir. Birkaç kişidir. Türkiye'de oturan burjuvalardır ve onların paralı, parasız adamıdır. Yüce Türk milletini, bu toprakların mut-luluğu, bağımsızlığı için ölmüş şehit-le-rimizin ruhlarını bu aşağılık, yakışık-sız, onursuz oyundan tenzih ederim.

Bizim Doğan Özgüden'e Kadıköy va-puruna bindik Yalkın Özerden'in evi Bostancı'da. Güneş altında yalp yalp e-den İstanbul'un denizi. Kurgun kübbe-leriyle eski, dehşetli güzel İstanbul.. Ba-cakları güneşten yannmış mini etekli İs-tanbul kızları.. Pırıl pırıl, renk renk, yepyeni, gıver gıver burjuva otomobille-ri ve proleter sözcüğünün yasak olduğu şehirde Amerikan marka gıver gıver o-tomobillerin bahtiyar futursuzluğu. Ve sömürgelerin en zulüm görmüşü Tür-kiye. İstanbul'un bir sömürge şehri ol-duğu her halinden belli. Ve çirkin bur-juva apartmanları.. Ve Sinan'dan, Sü-leymaniye'den utanmadan sırtıyolarlar. Kadıköy iskelesinde insan kalabalığı. Mutsuz, boynu bükük bir kalabalık. Bu kalabalığı hiç bir şey mutlu kılamaz duygusunu uyandırıyorlar insanda. İ-çimde bir acıma. Yıkılış..

Eşi Halide, Yalkın'ın en büyük destekçisi... Şoför muavinleri tehdit ve zorbalıkla Yalkın'ın yanından uzaklaştırıldığı için bu işi artık genç eşi yapıyor...

Kadıköy'de Bostancı'ya giden bir mi-nibüse biniyoruz Doğan'la. Ya'kın'ın proleter de böyle bir minibüs olacak. Boyaları dökmüş, her bir yanı sallan-an bir minibüs. Koltukları eskimiş in-sanın her yanına batıyor, rahatsız. Şan-gur şungur Kadıköy'den Bostancı'ya doğru yola düzeldik.

Minibüs şoförü bizi uzun bir sokağın ağzında indirdi: "İşte buradan gidersi-niz Emin Ali Paşa Caddesi'ne," dedi. Doğan'la yürüdük babam, yürüdük. Emin Ali Paşa sokağını bulduk. Saat altıda Yalkın bizi evinde bekleyecek. Uzun, çok uzun Emin Ali Paşa caddesinde önünde üstünde "Proleter" yazılı bir minibüs olan bir apartman arıyo-ruz. Glt babam git minibüs gözükmi-yor. En sonunda minibüsü uzakta gör-dük. Proleter sözcüğünü de o anda seçtik.

Minibüsün yanına geldik ve oralarda aramırken, bir baktık Yalkın bize doğ-ru geliyor:

"Hoş geldiniz," dedi. Güleç yüzdü, u-zun boylu, azıcık saçları dökmüş bir genç adam. Çok tatl, candan, insanı güyle sevgisiyle candan kavrayan bir gülüşü var. Böylesi güzel gülen insan-lara insanlığı çok güvenir. Böyle in-sanları, böyle candan insanları insanlar çok severler.

Kapıyı karıştı açtı. Gençcik bir taze. Bir apartmanın ikinci katında oturu-yorlar. Evi yeni döşemişler belli. Yeni ve gönülden döşemişler. Güller yüzleri-ni, sadeliklerini, çocuksuluklarını, can-danlıklarını katmışlar her bir eşyala-rına. Salonun pencereye yakın yerinde koyu mavî çok güzel bir kanep ve iki koltuk.. Bir güzelce halı.. Salonun öteki yanında yemek masası, bir kitaplık.. İnce ve zevkli.. Masanın üstünde çiçek-ler. Kargıda bir televizyon. Sonra bir

güzel radyo. Bir teyp makinası. Şu Tür-kiye'de hiç bir burjuva evinde böyle ince, böyle güzel bir zevk görmedim. İktidarın başı Süleyman Bey'in evinin bir fotoğrafını görmüştüm bir baldar bacak dergisinde. Aman Allah ne evdi. Ne zevksiz evdi. Yerde bir halı vardı, cilili bicili, halı derim sana. Gözünü kapamadan o eve giremezdim. Bir de şu gençcik proleterin evine bak. Si-nan'ın zevkine layık. Kökü olan, temelli olan, kigiliği olan Türklerin zevkine la-yık bir ev. Taklitsiz, özentisiz. Aydın-lık, tertemiz, pırıl pırıl.. Şu iki genç-cik, inanın proleterin gönülleri, yüz-leri, kara güzel gözleri gibi.

Nasıl candan bir karşılansın, sanki kırk yıllık dost gibiyiz. İşte böyle gönü-lüce, gönü-lü pırıl pırıl temiz insanlar böyle dostça, böyle insanca, böyle um-sacak karşılıklar insanları. İşte, insan bunlar.

Hayat hikâyesi

"Kimsiniz nesiniz kardeş," dedim, "şunu bana bir anlatıverim bakalım? Bir gazeteci gibi gelmedim. Bir dost gibi, bir meraklı insan gibi evinizdeyim. Bu macerayı merak ediyorum.. Bu pro-leter sözcüğünü niçin seçtiniz minibüsünüze ad olarak, bunun Türkiye gibi bir yerde tehlike yaratacak bir şey ola-cakı aklınıza gelmedi mi?"

Yalkın, gene o dost, o kardeş, cana yakın gülüşüyle gülerken dedi ki:

"Maceramı anlatmağa değmez. Üskü-darlı'yım. İşte maceram bu kadar."

"Bak," dedim, "Yalkın, bir gazeteci gibi değil, bir romancı, bir meraklı in-san gibi soruyorum. Kim olabilir bu

Yalçın Özerden, "Ben proleteriyadan bir kişiyim. Onun için minibüsümün adını PROLETER koydum" diyor.

dam diye. Anlatırsanız, beni sevindirirsiniz."

Biraz mahcup, nedense, niçin gereklilik tuymuşsa:

"Sizin hiç bir eserinizi okumadım," diyor.

"Aldırma," diyorum, "bir gün okurum."

"Hiç vaktim olmadı," diyor. "Bütün hayatımda hep çalıştım."

Sonunda hayatını anlatıyor Yalçın. Belâh bir hayatı var. 1937 yılında Üsküdar'da doğuyor. Küçük bir Maliye memurunun oğlu. Babası, o sekiz yaşı iken ölüyor. Altı yaşındayken de annesi ölmüş.

"Seni kim büyüttü?" diye soruyorum.

"Ağabeyim," diyor. "Üvey Ağabeyim."

Ağabeyi sadece evine ahıyor. Ağabey öfër. Çok az okuyabiliyor Yalçın. Bu arada İstanbul'da kimsesiz, buçuk çocuklar var ya, bir süre onlara karışıyor. Bir süre onlarla ora senin bura benim sürüyor. Hiç bir şeyden, dünyadan habersiz. Ağabeyi göfër olduğu için on iki yaşından bu yana otomobil kullanıyor. Sonra bir süre göfërlük yapıyor. Kendine geliyor. İş sahibi bir proleter oluyor. Sonra iki yıl da gazetelerin tüm otobüslerinde çalışıyor. Bani şü, gazete ulaştırmak için saatte yüz, yüz elli kilometre uçan ölüm otobüsleri var a, işte onlarda çalışıyor Yalçın.

"Ne delilik Ağabey," diyor. "İki yıl, am iki yıl... ölüm otobüslerinde."

Eyl Halide şimdi yirmi üç yaşında. Halideyle karşılaşıyorlar. Halide o sıralar lise öğrencisi. Sevişiyorlar. Yalçın proleter ya. Kızın babası kız vermek istemiyor Yalçın'a. Sevgililer kaçıyorlar. Sonra annenin gönlü oluyor. Sonra nikâh...

Yalçın'ın bileklerinde altın bilezik, göfërlük ve tamircilik. Halide de terlik biliyor. İki genç elele verip, verlini Alamanya, diyorlar. Yalçın Ford fabrikasına giriyor. Halide bir dikiz tölyesine. Alamanya'da durup dinlenseden tam beş buçuk yıl çalışıyorlar. Yalçın diyor ki:

"Hançayı konyayı orada öğrendim.

Kendimi orada öğrendim. Kim olduğunu orada öğrendim. Proleter olduğumu orada öğrendim. Çok okudum. İstanbul orada öğrendim. İnsan olduğumu, benim de proleteriyadan bir insan olduğumu orada öğrendim. O kapitalist memleketinde her kitap var. Her bir şeyi istediğün gibi tartışın. Almanaçayı çabuk öğrendim ve çok okudum."

Neden proleter?

Beş buçuk yıl, diye kolay. Ve kendilerini öğrenen Halide ve Yalçın. Onlar artık memleketsiz edemezler. Biriktirdikleri para ile bir minibüs ahıyorlar. Gümrük parasını da Halide'nin büyük annesi veriyor, memlekete getiriyorlar.

"Geleli iki ay oldu," diyor Yalçın. "Minibüsü çıkardım, çalışmaya başladım. Kadıköy - Pendik arası. Baktım bütün minibüslerin bir adı var. Tatlım, Kartalım, Uğur, yol alan, falan filân... Ben de Minibüsümün adını 'Proleter' koydum."

"Neden proleter?"

"Ben bu kelimeyi çok severim. Kelimeyi değil de anlamını çok severim. Ben proleteriyadan bir kişiyim. Ve proleter ya insan seyonun en namuslu, en sıcak, en insan sınıfıdır. Kimseyi sömürmez, kimseye hükmetmez, kimseyi emez. Dünyayı yaratan proleteryanın elleri dir. Proleteryanın elleri olmasa dünya olmazdı. Ben proleteriyaya hayranım. Şu dünyada yapılmış güzel olan, faydalı olan ne varsa proleteryanın güzel ellerinin eseridir."

Süleymaniye o güzel ellerin eseri, şu köprüler, şu sülün gibi güzelim minareler, vapurlar, trenler, uçaklar... Yedigimiz ekmek, içtiğimiz su... Şu kopyurmayı domatesler, demir, bakır ve tereyağı... Ve teknil sebzeler... Oturduğumuz evler... Proleteryanın güzel ellerinin eseri.

"Bu minibüs benim anımin teridir. Benim ve Halide'nin. Gözümüzün nuru. Bu minibüsten dolayı da daha bir miktar borcum var. Bir minibüs alacak

KONUŞTUM!

YAŞAR KEMAL

parayı bir proleterin nerede olursa olsun biriktirmesi zor. Ben de tuttum. minibüsüne bu göz nura, bu alnteri adamlarının adını koydum. Ve minibüsümün adına proleterya, dedim. Uzun bir süre böyle, bu ad altında çalıştım durdum. Kimse bana nereden gelip nereye gidiyorsun, demedi."

Kim ne der, kim ne diyecek, Türk halkı uygardır, Türk halkı hoşgörür bir halktır. Ama işin içine Rüfailer karışınca iş değişiyor, bir sözcüğün üstünde kıyametler koparıyor.

İşin arkasını gene Yalçın'dan dinleyelim:

Baskı baskı üstüne

"Bu proleter sözcüğünden dolayı takibat, ya da bir söz işiteceğim akımin köşesinden bile geçmezdi. Bu ayın altında, yani geçen pazar günü Kadıköy skelesinde müsteri bekliyordum. İki sivil polis memuru geldi, beni Emniyet Amirliğine götürdüler. Burada tam bir buçuk saat bekletildim ve ifade verdim. Burada suçumu öğrendim. Suçum arabamın üstüne plâstik harflerle PROLETER kelimesini yazmışım. Her şey bundan sonra başladı. Tekmil belâlar bundan sonra başına yağmağa başladı. Rahat huzur kalmadı. İfade den sonra yolum alarak Pendik'e gittim, oradan da Kartal'a geldim. Bu arada, Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı olduğumu söyleyen ve Kartal'da çok nüfuzlu birisi olduğü söylenen bir kişi beni tehdit etti. Bana ağza alınamaz küfürler etti. Proleter kelimesinin komünistlik olduğunu, bu kelimeyi kaldırmazsam beni yasatmayacağım, hiç olmasa bu hatta çalıştırmayacağım söyledi. Bu olaydan bir saat sonra da dolu olarak Kadıköy'e gelirken Maltepe karakolu önünde bir polis tarafından durduruldum, karakola götürüldüm..."

Evet Yalçın Maltepe'de de karakola götürülüyor ve yolcular arabamın içinde bekletiliyor. Karakolda şıman, aslan göbekli bir kişi var ki, öfkeli burnundan taşıyor ve zart zurtu dünyayı ahıyor. Ve polisleri emir veriyor. Bu kişi de Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı olduğumu söylüyor. Diyor ki, "bu delikanlı bu kelimeyi mutlaka şımdı, şu anda kaldırmalı. Bu kelime bir here Rusça'dır. Türk milletinin böyle Rusça kelimelerden hiç hoşlanmaz. Ve biz böyle kelimelerin yurdumuzu sınırlarından içeriye girmesini istemeyiz." Yalçın diyor ki, "bu kelime Rusça değil Fransızca'dır." Adam daha çok kızıyor, "Fransızca olsun Rusça olsun, farketmez," diyor. "Türk sınırlarından içeriye böyle alçak kelimeler girmez," diyor ve Yalçın'a veyansın ediyor. Küfürlerden küfür beğen Yalçın kardeş. Durmadan sivil kişi Türkiye Cumhuriyetinin karakolunda bir Türk vatandaşına Polis marifetiyle küfrediyor. Yalçın diyor ki, "Poli Beyler," diyor, "bırakın yakamı da gideyim. Bu sabah Kadıköy Emniyet Amirliğinde ifadem aldılar ve bıraktılar. Bırakın da işine gideyim." Bir telefon konuşması. Yalçın'ı bırakıyor polisler. Polisler bırakıyorlar ama, Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı olduğumu söyleyen kişi Yalçın'ın yakasını bırakmıyor. Karakoldan çıkan Yalçın'ın peşinde, boyuna küfrediyor, tehdit ediyor. "Seni linc ettireceğim. Linc ettireceğim, linc ettireceğim," diye basbas bağırıyor. Ve halkı tahrik ediyor. "Şu kâfiri, şu komünisti, şu vatan hainini linc edecek bir vatansever müslüman yok mu? Kanunuz mı kurudu?" diye bağırıyor. Yalçın edemiyor geri karakola dönüyor, "bu adam beni linc ettirmek istiyor. Siz de kulak-

larınıza duyduunuz," diyor. "Zabit tutun..." Polisler aldurmıyorlar, yüzüne gü-lüyorlar.

İş bu kadarla bitse neyse ne... Kıçkırtılmış minibüs göfërleri o gün bugündür üstüne saldırıyorlar Yalçın'ın. Komünizmle Mücadele Derneğinden otuz kişi yolunu kesiyorlar Yalçın'ın. Küfrediyorlar, tehdit ediyorlar. "Öldürünüz, linc ederiz," diyorlar. "Böyleli kelimeler Türk milletinin şanına yakışmaz" diyorlar. "Ne demek proleter kelimesi. Türk milleti böyle kelimeleri yurdunda yasatmaz, sınır dışı eder," diyorlar. Ve Yalçın önünde bir sözlük, "bakın kardeşer, bu kelimenin anlamı işte şu, işçi yemek, çalışın demek," diyor. Okuyorlar. "Olmaz," diyorlar, "bu sözlük de sosyalist sözlüğü," diyorlar. "Bize emir veriler yalan mı söylüyorlar, neyin komünistlik, neyin komünistlik olduğunu bilmezler mi?" diyorlar...

Birist ihbar etmiş Yalçın'ın. Kim bu? Niçin? Muhtirin adını vermiyorlar. Şımdı ben kaıktsam da "şu adamın adı Süleyman'dır," desem, "bir adamın adının Süleyman olması suçtur," desem... Süleyman adındaki adamı karakol karakol süründürür mü Türkiye Cumhuriyeti Polisi? Karakol karakol doluşturıp küfürbaz kişilere o adama ana avrat sövsürtür mü?

Ben olmasam da...

Dedim ki Yalçın'a: "Yakamı bırakmayacaklar kardeş," dedim. "Bunlarda insaf yok. Bunlar öyle bizim bildiğimiz normal insanlar değil ki... Ne yapacaksın, proleter adını kaldıracak mısın?" "Ne pahasına olursa olsun kaldırmam."

"Ben bunları çok iyi bilirim Yalçın, sen gençsin," dedim. "Ne yaparlar bilmeyen?"

"Ne yaparlar?"

"Hiç bir şey yapmazlarsa 'Proleter' o bir şey yaparlar," dedim.

"Yapınlar," dedi. "Proleter'i ben kazandım. Anımin teridir bu. Boreu da var ama... Gene kazanırım."

"Bunlar dinsiz imansız, bunlar viedan-sız," dedim. "Sana kötülük yaparlar. Kötü adam mı, satılık adam mı ararsın bu dünyada..." dedim.

Karısı Halide'ye baktı: "Biz Halide'yle konuşuk," dedi... "Ben olmasam bile o çocuğumuza büyütebilir," dedi.

Halide'nin kara gözleri sevgi, dostluk, inanmışlık doluydu.

Beşyila öyledir işaretli yaptı.

Bu kadar genç insanların demek çocukları da varmış. İçerde, üç yaşıda güzel mi güzel bir kız çocuğu muthu, hiç bir şeyden habersiz uyuyordu. Bebeği kucaklıyaydı.

Ve bu gencecik proleter ana baba şu çocuk kadar tertemiz, şu çocuk kadar saf ve güzeldi.

Ve Yalçın'ın evinden ayrılırken düş-gündüm. Bu yıkılası dünya, bu pisliği, bu kötü, çirkin insanlarıyla ayakta kalabil-mişe şimdiye kadar, böyle insanların yüzü suyu hürmetine ayakta kalmıştır.

Yalçın bizi bırakmadı. Proleter'le bizi Kadıköy iskelesine kadar getirdi. Yolda bir yaşlı adam bindi proletere, Yalçın yaşlı adamdan para almadı.

Yalçın yılmayacak. Proleter sözcüğüni kaldırmayacak. Ama proleter düş-manları ne yapacaklar? Buna karşılık, Türk proleteryası ne yapacak? Türk aydınları ne yapacak? Ne yapacak, ne yapacak, ne yapacaklar?

TÜRKİYE'DEKİ USSUN İÇYÜZÜ

Çeviren: Mekin GÖNENÇ

U-2 Pilotu Powers'ın üzerindeki çıkan bu ipekli kumaşa basılmış beyanname tam 14 dilde "Ben bir Amerikalıyım... Yiyeceğe ve meskene ihtiyacım var... Size zararım dokunmaz... Yardım ederseniz, mükâfatını alacaksınız..." yazıdır.

Sovyet toprakları üzerinde casus uçuşu yaparken düşürülen U-2 pilotu Powers'ın duruşma zabıtlarının bu son bölümünde, Türkiye'deki İncirlik Hava Üssü'nde bulunan Amerikan Casusluk Teşkilatı CIA'ya ait 10-10 numaralı müfrezenin içyüzünü ve "Türkiye'de üs yok tesis var" iddialarının bu itiraf ve açıklamalar karşısında nasıl iflas ettiğini okuyacaksınız.

BAŞSAVCI RUDENKO — Şimdi de sana casusluk faaliyetlerinin başlangıcı ile ilgili sorular sormak istiyorum. Samik Powers, sizin 1 Mayıs günü U-2 uçağı ile yapmış olduğunuz uçuş, CIA (Central Intelligence Agency) ile aranızda yapılan gizli anlaşmanın hükümlerine uygun olarak yerine getirilen bir görevdi değil mi? C. — Evet.

S. — CIA ile aranızda imzalanmış bulunan gizli anlaşmanın şartlarını mahkemeye açıklar mısınız? C. — O zamanlar ben henüz Hava Kuvvetleri'nde görevli bulunuyordum. Bir gün birliğimin ilân tahtasında isminin yazılı olduğunu ve karşısında da bazı kişilerle

temasa geçmem istenildiğini gördüm. Bu kişilerle tanışıp konuştum. Kendileri bana çok iyi bir iş vereceklerini ve bu iş için gerekli bütün vasıfların bende bulunduğunu söylediler. Bazı özel eğitimlerden geçeceğim ve bu yüzden 18 ay kadar bir süre için de deniz aşırı bir yere gönderileceğim söylendi. Bir üstteğmen olarak hava kuvvetlerinden aldığım ücretin çok daha üzerinde bir para ödeneceğini bana söylediler. Bazı tıbbi muayenelerden geçmem gerekiyordu. Bu muayenelerin hepsini başarı ile geçtim. Ayda 2500 Dolarlık bir ücret ödeneceği bildirilmişti. Bu paranın bir kısmı kendileri tarafından alıkonulacak ve aramızdaki anlaşma başarılı bir şekilde tamamlandıktan sonra tekrar bana verilecekti. Anlaşmanın bu hükmüne göre her ay ücretimden 1000 Dolar kesilerek alıkonuluyordu. Bana asıl görevimin Sovyetler Birliği sınırları boyunca uçuşlar yaparak radar ve radyo bilgileri toplamak olduğu söylendi. Aynı zamanda bana daha başka görevlerin verilebileceğinden de bahsedilmişti.

S. — Anlaşmanızın hükümlerine göre, yapmış olduğunuz işin ne olduğunu başkalarına açıklamamız halinde ne gibi sorumluluk yüklenecektiniz? C. — Bunun cezasının 10 yıl hapis ya da 10.000 Dolar para cezası olacağı, ya da her ikisine birden hükmedilebileceği söylenmişti.

S. — CIA ile anlaşmanızda, Sovyet mirları boyunca yapacağınız uçuşlar hakkında herhangi bir şey belirtilmiş miydi? C. — Hayır, bu husus bana anlaşmayı imzalamamdan önce açıklanmıştı.

S. — Anlaşma içinde hiç bir şey açıklanmamıştı ama, Sovyetler Birliği sınırları boyunca uçuşlar yapacağınız size sözlü olarak bildirilmişti, değil mi? C. — Evet.

■ 10 - 10 numaralı müfrezeye bir askeri şahıs kumanda ediyordu.

S. — Eğitiminiz tamamlandıktan sonra hangi görev yerine atandınız? C. — Adana'daki 10-10 numaralı müfrezeye.

S. — Ne zaman atanmışsınız? C. — Zaten dersem 20 Ağustos 1956'da.

S. — Sana atanmış olduğu bu müfrezenin kuruluş amacı ve görevleri nelerdi? C. — Genellikle Sovyetler Birliği hudutları boyunca bilgi toplamak. Ayrıca bu bölgede, atmosferdeki radyo aktivite miktarının tesbiti hususunda hava araştırma uçuşlarını da yönetmekte.

S. — Samik Powers, 1956 yılında müf-

rezeye ulaştığınızda, oraya kim kumanda etmekte idi? C. — Albay Perry.

S. — 10-10 numaralı müfrezenin sorumlusu kimdi? C. — 10-10 numaralı müfrezenin yönetim ve denetimi askeri bir kumandanın üzerinde bulunuyordu. Kendisinin kime karşı sorumlu olduğunu bilmiyorum.

S. — Fakat kendisi bir askeri kumandandı, değil mi? C. — Müfrezenin başı bir askeri kişiydi. Ne var ki, müfrezenin çoğunluğunu siviller teşkil ediyordu.

S. — 10-10 numaralı müfrezede ne kadar kaldınız? C. — Oraya varışından 1 Mayıs gününe kadar.

■ 10 - 10 numaralı müfrezeye Türklerin girmelerine izin verilmiyordu.

S. — 10-10 numaralı müfrezenin bulunduğu üs kime aitti? C. — Bu üssün Türk toprakları üzerinde bulunduğu ve Türklerle ait olduğuna inanmaktayım. Üste Amerikalılar olduğu gibi, Türk personeli de yer almış bulunuyordu.

S. — Üs Türkiye'ye ait olmakta, fakat Amerikalılar tarafından kumanda edilmekte idi, öyle mi? C. — Üste Amerikalılar olduğu gibi, ayrıca, bir Türk kumandan da vardı. Fakat kim kimin üstüydü bilmiyorum.

S. — Üsteki herkes, 10-10 numaralı müfrezeye girebiliyor muydu? C. — Üs bir yasak bölge niteliğindedir. Yalnızca orada görevli olanlar girebiliyordu.

S. — Amerikalı personel mi? C. — Evet, orada Amerikalı personel çalışmaktaydı.

S. — Bütün Amerikalı personelin oraya girmesine müsaade edilmiş miydi? C. — Diğer müfrezelerde görevli bulunan herkesin üsse girmesine müsaade edilmişti. Ne var ki, üste görevli bulunan herkesin 10-10 numaralı müfrezeye girmesine müsaade edilmiyordu.

S. — Demek oluyor ki, bu Türk üssü Amerikalıların mülak kumanda ve yönetimi altında bulunuyor ve yalnızca Türkler, değil, birçok Amerikalının da içeriye girmelerine izin verilmeyordu. C. — Giriş yasası yalnızca 10-10 numaralı müfrezeye konmuştu.

S. — 10-10 numaralı müfrezeye özel bir birlik miydi? C. — Evet, onu özel bir müfrezeye olarak tanımlayabilirsiniz.

S. — Bir istihbarat müfrezesi olarak tanımlanabilir mi? C. — Evet, sanırım ki öyle.

Pilot Powers'ın üzerindeki bulunan en önemli eşyadan biri bu zehir şişesi idi. Gerektiği takdirde kendisini öldürmek için Powers bu zehiri kullanacaktı.

Powers, zehiri resimde görülen şırınga ile vücuduna perkedecekti. Bu küçük şırınga ile zerkedilen zehir bir insanı 30 saniye içinde öldürebilmektedir.

MÜFREZESİNE HİÇBİR TÜRK GİREMEZ!»

Powers'ın üzerinde rüşvet olarak kullanılmak üzere çeşitli milletlere ait paralar bulunuyordu. Bunlar arasında Türk paraları da vardı.

Powers'ın duruşması açık olarak yapılmış ve bütün milletlere mensup kalabalık bir gözlemci topluluğu tarafından ilgi ile izlenmiştir.

Müfreze Amerikalı yüksek komutanlar tarafından ziyaret edilmişti.

S. — Size şunu sormak istiyorum: 10-10 numaralı müfrezeyle yüksek komuta grupundan kimler ziyaret etmişti? C. — Yüksek komuta grupundan teftiş gezileri yapan bir çok kişiler vardı. Nisan ayının ilk yarısında General White'in üssü ziyarete geldiğini izledim. Çünkü uçağını üstü görmüştüm. Arkadaşlarından kendisinin üssü ziyarete geldiğini duydum, fakat kesin birşey söyleyemem.

S. — Yüksek komuta grupundan başka kimler üssü ziyaret etmişlerdi? C. — Daha başkaları da vardı, fakat hatırlamıyorum. General Everest de ziyareten edenlerdendi. Kendileri o zaman Avrupa'daki Amerikan Hava Kuvvetleri'nin kumandanı idi.

S. — Demek oluyor ki, Adana'daki üs,

yüksek komuta grubunun dikkat merkezini teşkil etmekteydi. C. — Bunun anlamı, üs içerisinde bulunan müfrezenin kumanda heyeti tarafından ziyaret edilmesidir.

S. — Başka vasıflar taşıyan herhangi bir kimse 10-10 numaralı müfrezeyle ziyaret etmiş miydi? C. — Bir çok ziyaretçiler gelmişti. Kimler olduklarını hatırlamıyorum. Bunlar arasında generaller ve senatörler de vardı. Zannedersem senatörler müfrezeyle ziyaret etmemiş, yalnız üssü görmüşlerdi. Kardinal Spellman da üssü ziyaret edenlerdendi.

S. — Demek ki, Kardinal Spellman da askeri üslere ilgi duymaya başladı öyle mi? Yaptığınız uçuşları da takdis eder miydi? C. — Bilmiyorum. Ben kendilerini böyle bir şey yaparken görmemişim. Çok kereler kendileriyle birlikte dinî törenlerde dua ederdik.

BASŞAVCI RUDENKO — Sayın mahkemenin Sanık Powers'a kendisine ait kimlik kartının gösterilmesine izin verilmesini istiyorum. (Duruşma kâtibi sanığa kimlik kartını gösterir.)

S. — Bu kimlik kartı size mi aittir? C. — Evet, bana verilmişti.

S. — Lütfen beige üzerindeki rumuz ile kartın üzerindeki resmi mührün hangi makama ait olduğunu açıklayınız mı? C. — Mühürde "Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı" yazmaktadır.

İncirlik'ten Sovyet sınırlarına kaç defa uçuş yapılmıştı?

S. — Madem ki sizin askeri makamlarla hiç bir ilişkiniz yoktu, niçin Savunma Bakanlığı size kimlik kartı vermek zorunda oluyor? C. — Savunma Bakanlığının bünyesi içerisinde kara, deniz ve hava kuvvetleri yer almış bulunmaktadır. Bunlardan başka hançeri kuruluşların Savunma Bakanlığı içerisinde yer aldığını bilmiyorum.

S. — Fakat bunların hepsi askeri kuruluşlar, öyle değil mi? C. — Evet, Savunma Bakanlığının askeri statüsü içerisinde kaldığını söyleyebilirim.

S. — Şimdi de 1 Mayıs tarihinden önce yapmış olduğunuz uçuşlarla ilgili sorulara geçmek istiyorum. 10-10 numaralı müfrezede ne gibi istihbarat görevleri yerine getirdiniz? C. — Sovyetler Birliği'nin güney sınırları boyunca birçok uçuşlar yaptım. Fakat bunların sayısını tam olarak hatırlayamıyorum. Uçuşları, Türkiye, İran, Afganistan devletlerinin Sovyet Rusya ile arasındaki sınırlarla yine Sovyet Rusya'nın Karadeniz'deki sınırları boyunca yaptım.

S. — İlk soruşturmanız esnasında, siz, 1956 yılında 1 ya da 2, 1957'de 4 ya da 8, 1958'de 10 ya da 15, 1959'da yine takriben 10 ya da 15 ve 1960 yılının ilk dört ayında da 1 ya da 2 uçuş yaptığınızı söylemişsiniz. Bu husus doğru mu? C. — Evet, bu hususu özellikle belirtmiştim. Ne var ki, vermiş olduğum uçuş sayıları kesin olmayabilir.

S. — Müfrezeniz hangi belirli hedeflerle ilgilenmekteydi ve kumandanlık size ne gibi bir görev yüklemişti? C. — 1956'da bizler daha çok Karadeniz bölgesiyle ilgilenmiştik ve daha sonra da bu ilginiz biraz daha doğudaki bölgeler üzerinde merkezlenmişti. Bu bakımdan kendilerinin roket rampaları ile ilgilendiklerini sanmaktayım.

S. — Bu uçuşlarda radar ya da telsiz istasyonlarının yerlerini tespit etmiş miydiniz? C. — Bizzat kendim böyle bir şey yapmadım, fakat cihazların tesbit edildiğini sanıyorum.

S. — Bütün bunlar bu uçuşların birer istihbarat uçuşu olduğunu açıkça ortaya koymuyor mu? C. — Bunların birer istihbarat uçuşları olduklarını sanıyorum.

S. — U-2 uçakları, Sovyetler Birliği hudutları boyunca uçuşlar yapmak üzere hangi hava alanından kalkmaktadırlar? C. — Benim belirttiğim olduğum uçuşları yapmak üzere kullandığım hava meydanı, Adana yakınındaki İncirlik Hava Üssü idi.

S. — 10-10 numaralı müfrezede diğer pilotlar da, bu tip uçuşlarda yer almışlar mıydı? C. — Pilotlar arasındaki görev dağıtımının mümkün olduğu kadar eşit oranda olduğunu söyleyebilirim.

S. — 10-10 numaralı müfrezede ne kadar pilot olduğunu söyleyebilir misiniz? C. — 7 sivil pilot bulunmaktaydı.

Sovyet göklerine tecavüz eden Powers mahkûm ediliyor.

S. — 1 Mayıs günü Pesaver'den havalandıktan sonra hangi devletlerin toprakları üzerinde uçtunuz? C. — Pakistan'ın küçük bir bölümü, Afganistan'ın küçük bir parçası - ne kadar olduğunu bilmiyorum ve Sovyetler Birliği.

S. — Bu demektir ki, siz, Afganistan havalarına da tecavüzde bulunmuş oluyorsunuz? C. — Şayet ilgili makamlar hiç bir geçiş izni almadılarsa tecavüzde bulunmuş oluyorum.

S. — Peki, müfrezeniz, Sovyet toprakları üzerinde uçuşlar yaptıkça üzere herhangi bir izin almış mıydı? C. — Almadığımı sanıyorum.

S. — Şayet böyle bir izin almış olsaydı, siz bugün sanık sandalyesinde oturmazdınız. C. — İşte ben de bu yüzden böyle bir izin bulunmadığını sanmaktayım.

(Daha sonra, sanık Powers'a Sovyetler Birliği üzerindeki uçuşu ile ilgili diğer sorular sorulmuş, yargıçlar kurulu üyeleri sanığı sorguya çekmiş, tanklar dökülmüş, bilrkişi raporları incelenmiş, U-2 uçağının enkazı ve içinden çıkarılan haritalar, vesikalar, cihazlar değerlendirilmiş ve duruşma 19 Ağustos 1960 günü tamamlanarak şu hüküm verilmiştir.)

KARAR

"S.S.C.B.'nin Devlete Karşı İşlenen Suçlarındaki Cezai Sorumluluk Kanunu'nun 2 inci maddesi hükümlerine göre Francis Gary Powers'ın ilk üç senesi cezaevinde geçmek üzere 10 yıl mahkûmiyetine; 1 Mayıs 1960 gününden bu yana tutuklu olduğu sürenin mahkûmiyetinden düşürülmesine;

Delillerin dâva dosyası içinde muhafaza edilmesine;

Powers'ın üzerinde bulunan para ve kıymetli eşyanın devlet hazinesine devredilmesine;

S.S.C.B. Ceza Usulü Hukuku Kanunu'nun 44. maddesi gereğince, işbu kararın kesin olup temyiz edilemeyeceğine oybirliğiyle karar verildi.

BASİYARGIÇ,
Borisoglehsky

YARGIÇ
Vorobyev

YARGIÇ
Zakharov

SON

SAYIN MATBAACILARA

Hurufat kasaları — Bu kasaların konulacağı kavaletler — motorlu motorsuz tel dikiş makineleri — Zamba ve plaj makinesi — Kışap ve mecmuanın üç tarafını kesen Krauze bıçak makinesi satılıktır.

TAN Gazete ve Matbaası
Babiali — Ankara Cad. Sirkeci —
İstanbul — Tel : 22 32 17

(Ant Der. 288)

DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN 141 ve 142. MADDELER

LÜTFÜ ÖMERBAŞ
(141 ve 142'ye "evet")

ÇETİN ÖZEK

1 141, 142. maddelerin Anayasa açısından değerlendirilebilmesi için, önce iki noktanın aydınlatılması gerekir. 141, 142. maddelerin ülkemiz uygulaması içinde cezalandırılan konu nedir? Anayasamızın düşünce özgürlüğünü hangi ideolojik, politik anlayış içinde düzenlemiştir?

Cezalandırılan konu, sınıfsal ve ekonomik yapının değişmesi gerekliliği konusundaki düşüncelerdir. Hele, Anayasa Mahkemesinin suçun gerçekleşmesi için cebrin telkinini de gerekli görmemesinden sonra, 141, 142. maddelerin düşünceyi cezalandırdığı konusunda hiç kuşkuya düşmemek gerekir. Anayasa Mahkemesi, bu konuda, sınıfsal değişimlere yönelmiş eylemlerin cezalandırıldığını söylerken hataya düşmüştür. Sınıfsal değişiklik, kişinin düşüncesi olarak kalmakta, bu değişime yönelmiş hiç bir maddi hareket, hatta hazırlık hareketi, kısacası eylem yokken, düşünce suç konusu sayılmaktadır.

Anayasamızın özgürlükleri ve bu arada düşünce özgürlüğünü hangi ölçüler içinde düzenlediğine gelince: daha ilk hak fermanlarından bu yana Anayasal gelişmemizin izlenmesi, Fransız devriminden doğan burjuva demokratik özgürlük düzenine erişilebilmesi için çaba gösterdiğimizde ortaya çıkartacaktır. Anayasamızın Temsilciler Meclisi gerekçesinde dahi, yeni Anayasamızın rejimi batı demokrasileri biçimine oturtmak için hazırlandığı söylenmektedir. Anayasa yapısının, batı demokrasileri biçiminden anladığı ise, yine aynı gerekçeyle belirtilmektedir. Biçimsel yapının dışında klasik burjuva özgürlükleri ile sosyal haklar sentezini gerçekleştiren bir özgürlük düzeni, batı demokrasilerinin düzeni olarak nitelendirilmektedir. Diğer bir deyişle, Anayasamız, klasik burjuva demokratik özgürlüklerinin, çağımızda sosyal haklarla kaynaşmış biçimini, Anayasal özgürlük düzeni olarak kabul etmiştir.

Durum böyle olunca, incelenecek konu şu olmaktadır: demokratik bir düzende, düşüncenin açıklanması, düşüncenin yayılması suç olur mu? Düşüncenin, kurulu düzene uygun olması zorunlu mudur? Kurulu düzenin değişmezliği, Anayasal yapının gelişmezliği bir kural mıdır? Biz Anayasamız ile, batı demokrasileri tipini benimsediğimize göre, batı demokrasilerinde bu konuda varılan sonuçlara da uymamız gerekecektir.

Klasik batı demokrasisinde düşünce özgürlüğünün nasıl anlaşıldığı konusunda, İtalyayı örnek almak yerinde olur. İtalyan Anayasasının düşünce özgürlüğüyle ilgili 21. maddesiyle, Anayasamızın 20. maddesi arasındaki aynıyet 141, 142. maddelerin İtalya'dan aktarılmış olması, İtalya'nın örnek alınmasını karıştırmaya yönünden yararlı olacaktır.

İtalyan Anayasa düşünürleri, düşünce özgürlüğünü, herhangi bir konudaki ideolojik, politik, ekonomik v.b. bir inancın, dışa dönmesi, açıklanması, telkin edilmesi ve bunlar yapıırken hiç bir sınırla karşılaşmaması şeklinde anlamaktadırlar. Düşünce özgürlüğü,

ancak bir fikrin açıklanması olanakları da varsa söz konusu olabilecektir. Bu açıklanma hangi araçla yapılsa, yapılsın, konu yönünden sınırsızdır ve kişi için sorumluluk doğurmaz. Düşünce özgürlüğünün bu biçimde anlaşılması, sınırsızlık, hükümlerin denetlenmesi, toplumsal gelişimi sağlayacak düşüncelerin ortaya çıkabilmesi, aynı düşüncedeki kişilerin birleşmelerinin sağlanabilmesi için zorunludur. Bu sonuçlar ise, demokratik düzenler için gerekli araçlardır. Düşünce özgürlüğü, kişiye salt bir görevi yerine getirebilmesi, belirli sınırlar içinde kalmak için tanınmış değildir. Düşünce özgürlüğü kişi için bir haktır. Sınırlı düşünce özgürlüğü, demokrasi dışı düzenlerde söz konusu olur. Ancak demokratik olmayan düzenlerde varolan düzene uygun ve aykırı düşünceler arasında ayırım yapılabilir ve böylece düşünceler, benimsenen, benimsenmeyen düşünceler şeklinde bir ayırma tabii tutulur. Bu durumda, düşünce özgürlüğü, düzene aynı görüşte olanlara ait birer imtiyaz durumuna girmiş olur. Bu bakımdan demokratik Anayasa düzenlerinde, kişilerin kuşkuya düşmeksizin düşüncelerini açıklayabilmelerini, birbirlerine telkinlerde bulunabilmelerini sağlamak zorunluluğu vardır. İtalyan Anayasasının 21. maddesi de bunu sağlamıştır (Cereti, Diritto costituzionale, 1966, 187 - Esposito, La libertà di manifestazione del pensiero, 1958, 8-11).

Bilim açısından

Düşünce özgürlüğü ile ceza hukuku arasındaki ilişkileri inceleyen bir bilimsel toplantıda da konu derinlemesine incelendi. Bettiol, Zuccala, Pisapia, Nuvolone gibi İtalyanın en önemli cezaçılarının katıldığı bu toplantı, 1963 yılında Bressanone'de yapıldı. Katılanların hiç biri, özellikle belirtmek isteriz ki, solcu da değildi. Aksine, Bettiol gibi, Demokratik Hristiyan Partisi'nin sağ kanat lideri olan, ahlakçı, katolik ceza hukukunun temellerini atmış kişiler vardı. Ama hepisi, salt bilime dayanan namuslu kişilerdi. Hiç bir gelişimden korku duymadan şu sonuçlara vardılar: (Bak. Legge penale e libertà del pensiero, Padova 1963):

A. Gerçek demokrasi değişmez bir takım kurallara dayanır. Bu temel kurallardan biri de, kişinin düşüncesini kuşkusuz ve sınırsız bir şekilde açıklayabilmesidir. Kişi mevcut kurallara ve düzene uygun düşünmek zorunda olan bir makina değildir. Demokratik düzen gerçekte, değişik düşüncelerin varlığını ve bunların açıklanabilmesini gerektirir.

B. Düşünce özgürlüğü, aynı zamanda, düşüncelerin herhangi bir araçla açıklanabilmesini, kişilerin belirli bir düşünce düzeyine ulaşabilmesi için telkinlerde bulunulabilmesini de gerektirir.

Bu nedenle, propaganda, telkin, düşüncenin açıklanması anlamını taşır.

C. Düşüncenin kurulu düzene, kurulu hukuk sistemine uygun olması da zorunlu değildir. Politik, ekonomik yapı eleştirmeleri, demokratik olmanın doğal sonucudur. Devletin inandığı ideolojik esasa göre yönetilmesini istemek her kişi için dokunulmaz bir haktır. Bu ideolojik esasın, kurulu düzenden değişik olması da demokrasilerde mümkündür. Hukuk, bir organizasyon olarak devleti korur. Onun ideolojik temellerini değil, Demokratik, liberal siyaset geleneklerine dayanan bir devlette, hukuk düzeni, her türlü ideolojilerin müesseseseleşmesine açık olmak zorundadır. Demokratik düzen, siyasi iktidarı dayandıran düşüncelerin dışındaki düşünceleri, siyasi iktidara olan alternatifleri de koruyan tolerans gösteren düzendir. Aksine davranış, düşünceler arasında, imtiyazlı düşünce ayrımına varmış olur. Anayasal düzen ne olursa olsun, buna karşı ideolojiler müesseseseleşmek için çalışmak hakkına sahiptir. Devletin etik ve toplumsal yapısını değiştirmeye, sınıf diktatörlüğüne yönelen bir ideolojinin açıklanması da bu arada suç sayılmaz. *Anayasa düzenini değiştirmeyi, ideolojik suç söz konusu değildir ve demokratik anayasa düzenleri her tür düşünceye açıktır.*

D. Devletin o an için var olan düzene ve bu düzene hakim kurullara karşı düşüncelere olanak sağlanmaması ve bu düşüncelerin cezalandırılması halinde ceza kanunu hukuksal değerini kaybeder. Ceza kanunu, bu durumda faşist bir biçime girmiş, salt bir tek tip politikamın, tek tip düşüncenin, tek menfaatin ve sınıfın koruyucusu olmuş olur. Demokratik Anayasalar, tek tip düşünceye dayanıp, tek tip düşüncüyü savunmadıkları için ceza kanunları da, düşünceleri sınırlayıcı, tek tipleştirici nitelik taşıyamamak zorundadırlar. Hiç bir düşünce var olan düzene uygunluğuna ne olursa olsun, Anayasamızın garantisi dışında bırakılamaz.

E. Ceza kanunları ancak, düşüncenin gerçekleştirilmesi, müesseseseleşmesi için, hukuk dışı yolların, Anayasamızın kabul etmediği usullerin telkin edilmesine halinde düşünce özgürlüğüne karşıdır. Bu durumda da, cezalandırılan, artık düşüncenin kendisi, erişmek istediği nokta olmayıp, uygulanması istenilen araç, metod ve eylemdir. Fikir, hukuk dışı yollar telkin edilmedikçe düşünce cezalandırılmayacaktır. Hukuk dışı yollarla müesseseseleşmek, hiç bir ideoloji için hak değildir.

1948 İtalyan Anayasası da, sınıf ayrıcalıklarını reddeden, düşünce özgürlüğünden, demokratik usulleri uygulayan siyasi partilerden yana bir anayasadır. Bizim Anayasamızın ilgili maddeleriyle, çok zaman aynı veya benzer hükümler taşır. 141, 142. maddelerin karşılığı olan 270. madde İtalyan ceza kanunun-

da durmaktadır. Buna karşılık, Komünist Partisi İtalya'da ikinci büyük partidir, faşist partisi kurulabilmektedir (MSI). Her tür düşünceyi dile getiren yayınlar yapılabilmekte, hiç kimsenin aklına şu veya bu kitabı cezalandırmak toplatmak gelmemektedir. İtalyan Anayasası da, komünist veya sosyalist bir anayasa değildir. Ama, hiç kimse çıkıp da, anayasamızın sosyalizme ne derece açık olduğunu tartışmak, hatta düşünmek gereğini duymamaktadır. Bütün bunlar, yukarıda belirttiğimiz demokratik ölçüler içindeki düşünce özgürlüğü anlayışının sonucudur.

Bu demokratik anlayış ve uygulamaya rağmen, Antolisei gibi günümüzün en ünlü cezacısı, 270. maddeyi antide-mokratik sayarak incelemeye dahi tennezzül etmemekte, Prof. Vassalli, 1964 yılında Roma'da toplanan Ceza Hukukunda Reform Semineri'nde, 270 maddenin kaldırılmasını gerekli görmekte-dir. Daha 1895 yılında, ünlü Impallomeni, hukuka aykırı yollara başvurmamak ça kurulu düzene aykırı olsa bile düşüncenin cezalandırılmayacağını söyleyebilmektedir. Bütün batı dünyasında, düşüncenin cezalandırılabileceğini söyleyen ve hem de demokrasiye inandığını ileri sürebilen tek bilim adamı çıkmamıştır.

Bu genel anlayış içinde, İtalyan Ceza Kanununun 270. maddesinin uygulanması da değişik olmaktadır. İtalya'da düşünce ve propaganda olarak hiç bir iktidar yasağı olmadığı, Anayasa hiç bir izme kapalı bulunmadığı için, 270. madde de hiç bir ideolojiyi cezalandırmamaktadır. 270. maddenin cezalandırdığı, ideolojinin müesseseseleşebilmesi, gerçekleştirilmesi için uygulanmasını istediği metodun, usulün, Anayasamızın kabul ettiği esaslara aykırı oluşudur. Diğer bir deyişle, ideolojinin anayasamızın kurduğu düzene uygunluğu araştırma konusu değildir. Araştırılan, ideolojinin izlemek istediği usulün, anayasal usullere uygunluğudur. Oybirliği ile kabul edilen bir sonuçtur ki her ideoloji iktidara geçiş usullerine uygun olarak iktidara gelebilir ve yine anayasal usullere uygun olarak yeni bir anayasal düzen kurabilir. Millet oyları ile tek partiyi seçmişse, tek parti düzeni de kurulabilir. Hukuk dışı usullerin cezalandırılmasının nedeni de, demokrasilerde iş başına geçişin ulusal oya dayanması ve bu usul dışındaki usullerin ulusal oyun haklarını elinden almış olmasıdır. Ulusal oyun mevcut düzen dışı bir düzeni seçmesi de, onun hakkıdır ve mümkündür. Tarih içinde, hükümlerin anayasal düzenlerinin zaman zaman değişmesi, anayasal düzenin demokrasilerde değişmezliği, karşısına çıkılmazlığı, eleştirilmezliği diye bir kuralın olmadığını gösterir.

Tarih içinde, her daim yukarıda belirttiğimiz biçimde, demokratik düzenin kurallarına uygun düşünülmesi ve maddeler uygulanmış değildir. 141, 142. maddenin, faşizmin kuruluş döneminde, salt faşist düzeni korumak için 1926 yılında kabul edildiğini, oradan 1930 İtalyan Ceza Kanununa ve daha sonra da 1935 yılında Türk Ceza Kanununa girdiğini biliyoruz. Yine günü biliyoruz ki, 1930 Kanununun hükümet gerekçesi ve faşist düşünürler 1930 Ceza Kanunu ve özellikle bu maddeleri, faşist ideolojinin ve devlet düşüncesinin bir eseri olarak kabul etmişlerdir. (Bak. Relazione ministeriale sul progetto, V/II, no. 274 - 278). Faşist ideoloji ise, kendi dışında

AHMET AKAR
(141 ve 142'ye "evet")

İBRAHİM SENİZ
(141 ve 142'ye "hayır")

HAKKI KETENOĞLU
(Sosyalizm de yasaktır!)

SALİM BAŞOL
(141 ve 142'ye "evet")

bir ideolojiye olanak tanımadığından, değişik ideolojilerin, düşüncelerin açıklanmasını da yasaklamıştır. 141, 142. maddeler de bu amaçla çıkartılmıştır. Devleti faşist biçimi içinde, bütün kudretlerin en iyi biçimde sekillendiği varlık olarak kabul eden faşizm, liberal ve klasik demokrasiyi demagoji olarak kabul ve inkâr eden politik düzendir. Faşistlere göre, faşist hareket bir ihtilâldir ve ceza kanunu onun eseridir, onun koruyucusudur. Devlet en büyük varlık ve değer olduğundan, artık devlet düzeni değişmez, bu düzen sabittir. Bunun için, devlet düzenini değiştirmeye yönelen bir düşünce mutlaka ceza bası vurmak zorundadır, bu konudaki düşünce salt düşünce olarak kalamaz. Zaten, kişilerin düzeni değiştirmek konusunda düşüncelerini açıklamak hak ve özgürlükleri de yoktur. Onlar devlet için de hak sahibi değil, sadece mevcut hukuk düzeninden yararlanan kimselerdir. İnsan hakları bir demagojidir, faşist düzende, düşünce özgürlüğü ancak düşünce kurulu düzene uygun olduğu zaman söz konusu olabilir. Son hakikat olan faşist devlet düzeninin, oy v.s. gibi usullerle değiştirilebilmesi mümkün olmadığına göre, düzenin değişmesinden yana düşüncelerin açıklanması da gereksiz ve zararlıdır. İşte 141, 142. maddeler de bu değişiklik taleplerini ve düşüncelerini cezalandırmaktadır (Bu düşünceler için bk. *Chimienti*, *Diritto costituzionale fascista*, s. 379).

141, 142. maddelerin faşist görüş açısından bu yorumlaması, Anayasa Mahkemesinin pek hoşlanarak dayandığı, kaynak aldığı 141, 142. maddeleri değiştiren bütün kanun gerekçelerinde de kendisini göstermektedir. Gerçekten, bu maddelerin kabul eden kanundan son değişikliğe kadar olan bütün kanun gerekçelerinde, bu maddelerin mevcut düzeni korumak, var olan politik yapıya karşı görüşleri cezalandırmak, hıncası mevcut sınıfsal ve ekonomik yapıyı sürdürmek için kabul edildiği açıkça söylenilmiştir. Anayasa Mahkemesi de, mevcut Anayasal düzeni sanki değişmemiş gibi kabul etmekle, belirli düşüncelerin mevcut anayasal düzene uygunluğunu arayarak bu uygunluğu şart koymakla, belirli düzensel değişimlerin halkın oyuyla gerçekleştirileceğini unutarak, ancak bu değişimlerin cebirle gerçekleştirileceğini sanmakla, bilerek bilmeyerek, 1930 yıllarının faşist kanun koyucusunun paraleline düşmüştür. Bu paralellik bir bakıma, Anayasa mahkemesinin faşizmi çok dar sınırlar içinde anlamasından doğmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 141, 142. maddelerin devleti koruduğunu kabul ederken, bu maddelerin faşizmi de cezalandırdığını ve faşist kaynaklı olmadığını da ileri sürmektedir. Önce şunu kesin olarak tekrarlamak gerekir ki, devlet düşünceye değil eyleme karşı korunur. Bu maddeler ise düşünceleri cezalandırmaktadır. Düşüncenin cezalandırılması ise, demokratik düzenlerle bağdaşmaz.

Bunun dışında, faşizm, sandığı gibi ne salt ırkçılık, ne de zulme hakimiyettir. Faşizm de bir sınıf hakimiyetini ifade eder. Gelişen sol akımlar karşısında, kurulu düzene hakim olan burjuva sınıfının kendi hakimiyetlerini sürdürrebilmek ve kendi dışındaki sınıflara iktidarı kapamak için uyguladıkları rejimlerin adıdır faşizm. Hakim burjuva sınıfı, çok partili veya tek partili bir düzen içinde, egemenliğini zora bası vurarak savunur, kendince tehlikeli düşünceleri yasaklar ve düzenin değişmezliğini ileri sürer.

Türkiye'de, bir sınıf hakimiyeti, havanın varlığı gibi bir gerçektir. 141, 142. maddeler de, mevcut sınıf düzeninin değişmesinden yana demokratik usullerle gerçekleştirilecek düşünceleri dahil yasakladığına göre, faşizmi sağlayıcı maddelerdir. Bu maddelerin ülkemizde uygulaması bu şekilde olmuştur. Anayasa Mahkemesi de, düşünceleri mevcut anayasal düzene uygun olan ve olmayan diye bir ayrıma tabi tutmakla, Anayasamın kabul ettiği teorik esasların toplumsal yapıda da gerçekleştirilmesini sanarak belirli düşüncelerin Anayasa teorisine aykırılığını ileri sürmekle, nihayet Anayasa düzeninin anayasaya uygun usullerle değişmezliğini kabul etmekle, tutucu ve antidemokratik bir sonuca varmıştır. Bugün Türkiye'de, ekonomik yönden hakim sınıflar, sol akımlara yani sınıfsal bir değişikliğe, bunun demokratik biçimlerine karşı mücadele içindedirler. Bir bakan, kapitalistleri sola karşı mücadeleye davet etmektedir. Nedir bu bakanın yaptığı: bir sınıf mücadelesi. Aksine bir kişi çıp da, emekçileri kapitalizme karşı mücadeleye çağırır, bu 141, 142. maddelere göre suç olacaktır. Demek ki, 141, 142. maddeler, tek taraflı olarak, halen hakim olan sınıfların bu hakimiyetlerini korumaktadır. Bu düzenin değişmesinden yana olanların düşüncelerini açıklamalarına dahi imkân bırakmamaktadır. Nitekim, 141, 142. maddeleri kabul eden ve değiştiren bütün kanunların gerekçelerinde, maksadın mevcut ekonomik ve sosyal düzeni sürdürmek olduğu açıkça belirtilmiştir. Bunun için de düşünce dahi cezalandırılmıştır. Böyle bir düze-

nin adı gerçekten demokrasi olmaz, böyle bir düzeni koruyan maddeler. Anayasamın demokratiklik, gelişimcilik, devrimcilik ilkelere bağdaşmaz. Anayasa yoktur, dedi diye sınıfsal bir egemenliğin olmadığını ileri sürmek, bunun için de sınıfsal değişimden yana düşünceleri cezalandıran maddeleri Anayasaya uygun saymak, gerçekte anayasamın sosyal devlet niteliğine aykırı bir düzene hakkı olmadığı halde Anayasa Mahkemesi'nin meşruluk kazandırması demektir.

Sınırlı düşünce

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Anayasamız demokratik bir düzeni benimsemiştir. Batı tipi demokrasilerde, düşünce özgürlüğünün nasıl anlaşıldığına da işaret ettik. Şimdi ya demokrasi olduğumuzu kabul edeceğiz, bu takdirde, düşünceyi sınırlayan bu maddeleri ve uygulama biçimlerini anayasaya aykırı saymamız zorunlu olacak. Ya da bu maddeleri Anayasaya uygun sayacağız. Bu takdirde, batı tipi demokrasi olduğumuzu ileri süremeyiz. Bu açıdan, Anayasamızın sola ne ölçüde açık olduğunu dahi tartışmaya yer yoktur. Anayasamızın sosyalist bir anayasa olmaması, sol düşünceyi yasaklaması anlamına gelmez. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, düşünce ve düşüncenin açıklanması anlamında kaldırıca düşüncenin, mevcut anayasa düzenine uygun olması zorunluluğu yoktur. Nitekim, Anayasamızın 20. maddesi de, düşünce özgürlüğünün sınırsızlığını kabul etmiştir. Anayasa Mahkemesinin belirttiği gibi, anayasa ilkelere aykırı olmayan sol düşünce, propaganda niteliği taşımayan bilim özgürlüğü gibi kavramlar elastiki ve batı ölçüsünde demokrasi ile bağdaşmayan ölçülerdir. Kişiler demokrasilerde, anayasamın kabul ettiği gibi düşünmek zorunda değildirler. Aksi bir kabul tarzı, düşünceleri meşru ve meşru olmayan düşünce gibi bir ayrıma tabi tutmak, bazı düşüncelere imtiyaz tanımak, insanları belirli şekillerde düşünmeye zorlamak anlamına taşır. Böyle bir çözüm yolu ise, yukarıda gördüğümüz gibi, demokrasi ile bağdaşmaz. Anayasa Mahkemesi, davranış ile iste böyle bir sonuca varmış olmaktadır. Anayasa Mahkemesi, düşünceleri sınırlı olarak kabul eden ve Anayasal düzene uygun düşmeyen düşüncelerin cezalandırılacağını savunan kararında, Anayasamın, 11. ve 4. maddelerine dayanmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, sınırlı bir düşünce özgürlüğü kabul etmekle demokrasie ve anayasamızın kabul ettiği ilkelere aykırı bir karar vermiş olmaktadır.

Gerçekten, 11. madde, özgürlüklerin belirli endişelerle sınırlanabileceğini kabul etmektedir. Fakat bu sınırlar, muhtevaya değil, şekle ait sınırlardır. Örneğin, şu veya bu konudaki düşüncenin yayılması açıklanması için sınır konulamaz, ama propagandanın gece şu saatte, şu yerde yapılabileceği konusunda gekli sınırlar getirilebilir. 11. maddenin söz konusu ettiği sınırlar bu şekli sınırlardır. Çünkü, muhtevaya konulacak sınırlar, kişilerin o şekilde düşüncelerini yasak etmek demektir. Bu ise, düşünce özgürlüğünün özünü ortadan kaldırmaktır. Ayrıca böyle bir davranış, kişiler arasında düşüncelerini açıklayabilmek eşitliğini de yok edecektir. 141, 142. madde ve bunu benimseyen Anayasa Mahkemesi bazı tür düşünceleri yasaklamakla, o konulardaki düşünce özgürlüğünün özünü, düşünceleri açıklamaktaki eşitliğin yok edilebileceğini kabul etmiş olmaktadır.

Anayasamızın 4. maddesi de, sınıfsal ayrıcalıkları ve egemenliğin bir sınıfın tekelinde bulunmasını yasaklamaktadır. Şunu belirtmek gerekir ki, bugün için ülkemizde sınıfsal egemenlikler öz konusudur ve bu sınıf, egemenliği terk etmemenin telası içindedir. Demek oluyor ki, toplumsal gerçek esasta 4. maddeye aykırıdır. 141, 142. maddeler de, bu tekelin, yani mevcut sınıfsal düzenin değişmesinden yana düşünceleri engellediğine göre, Anayasaya aykırı bir düzenin sürdürülmesi görevini görmektedir. Öyleyse, 4. madde, 141, 142. maddelerin Anayasaya uygunluğunun gerekçesi ve dayanağı değil, aksine bu maddelerin Anayasaya aykırılığının nedeni olabilir. Birbirinden farklı adlarda fakat aynı sınıfa dayanan değişik sınıfsal partilerin aralarında iktidar değişimleri, bir sınıfsal egemenlik tekelinin varlığını ortadan kaldırmaz. Nitekim, 1946 yılında çok partili düzene geçişimiz, salt tek tip ve tek sınıfa dayanan partilere olanak tanıdığı için, gerçekte, hiç de Anayasa Mahkemesinin sandığı gibi bir gelişim ve devrim değildir. Biçimsel çok partili düzene geçiş, toplumsal yapı değişimlerinin ne sonucu, ne de sebebi olabilmştir. Bu nedenledir ki, 141, 142. maddelerin çok partiyeye olanak sağlaması, onun anayasaya uygunluğunun gerekçesi olamaz.

Genel sonuç

İki yazımızda, Anayasa Mahkemesi'nin kararına genel çizgiler içinde değinmeğe çalıştık. Gerçekte üzerinde durulması gerekli daha bir çok konu var. Fakat temeldeki yanlışlar, zannımızca, Anayasa Mahkemesi kararı üzerinde bir değer yargısına varabilmek için yeterlidir. İçten inancımız şudur ki, kaynağı, uygulaması, fonksiyonu yönünden tüm olarak Anayasaya ve Anayasamın benimsediği demokratik düzene aykırı bir madde, yine Anayasamın ve demokrasinin temel ilkelere aykırı gerekçelerle, Anayasaya uygun sayılmıştır. Görünüşte, Anayasa Mahkemesi, sınırlı bir sosyalizmi ve sınırlı bilimsel özgürlüğü kabul etmekle ileri bir adım atmıştır. Gerçekte ise, düşüncenin sınırlanabileceği görüşünü savunmak, demektir böyle bir sonuca varmak. Sınırlı bir düşünce özgürlüğünü benimsemek ise, demokrasie de, Anayasamızın kabul ettiği ilkelere de aykırıdır. Ayrıca, kullanılan kriterlerin kaypaklığı, yoruma geniş yer verilmesi de her zaman için tehlikeli, demokratik hayatta sapmalara yol açacak niteliktedir.

YEDİBUCUK SAAT SÜREKLİ POLİS SORGUSU

■ Eskiden bir yada iki kişi sanığı sorguya çekerd. Şimdi yedi kişi birden sorguya karışıyor. Tıpkı bazı Amerikan filmlerinde olduğu gibi...

AZİZ NESİN

— II —

Yüz Aşk Şiiri

Cemal Süreya'nın uzun zamandır üzerinde çalışmakta olduğu "100 AŞK ŞİİRİ" adlı antoloji, Gerçek Yayınevi'nin Şiir Dizisinin ilk kitabı olarak yayımlanmıştır. Kitap, 1923'ten sonra Türkçede yazılmış en güzel aşk şiirlerini bir araya getirmektedir. Cemal Süreya'nın kitap için yazdığı ilgi çekici önsözün son bölümünü okurlarımıza sunuyoruz.

Hecenin ikinci kuşağıyla yaşıt olan Nâzım Hikmet şiirinin anlatım ve şekle büyük bir çıkış yapmıştır. Aşk Nâzım Hikmet'te şiiri besleyen ve insanı olanı büyük ölçüde geliştiren bir unsurdur. Bir dava adamıdır o. Hayatı ve her şeyi merkezdeki büyük ölemede billûrlaşır. Bu arada aşk da yerini alır. Aşka arkadaşlık, dostluk, dayanışma unsurunu ilk katan şairimiz Nâzım Hikmet'tir. Karı ile sevgili ilk defa onda birleşiyor. Umudun, beklemenin, yazma öleminin simgesidir aşk. Hapishanede yazdığı şiirlerdeki aşk teması çok ilginçtir bu bakımdan: sanki iş gitmiştir de dönecektir, sanki iş için başka bir şehre gitmiştir de dönecektir, karısı onu beklemektedir; gerçeginin başında bekleyen Bilge Ulyasse'in karısı gibi.

1940 yıllarındaki şiir devrimini küçük insana eğildiğinden sevgili de halktan seçilmeye başlamıştır. Sevgili artık her şeyiyle somut, yüreğimizde yaşayan bir insandır, herhangi bir kadındır. Toplumsal sınıfı değişmiştir. Bazen bir şöfürün karısıdır, bazan rejide çalışan bir işçidir, bazan okumuş bir memur kızıdır. Bazen da şairin kendi karısıdır. Gerçek bir insandır, erdemleriyle, kusurlarıyla, güzelliğiyle, çirkinliğiyle.

Nâzım Hikmet'i ayırık tutarsak, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce yetişmiş şairler toplum düzeniyle bir uzlaşma içindeydiler. 1940'dan sonra ise temelde toplum düzenini reddetme eğiliminde olmuştur şair. Bu dönemde belirmiş, kendini kabul ettirmiş bütün şairlerin hemen hepsi böyledir. Gerçi bu red, bazan kaçma, bazan alaya alma, bazan yerleşik değerleri ufak ufak yıkma şeklinde belirmiştir, ama şair temelde hep bu red tavrı içindedir. Öyle ki 1940'dan sonra şairlerimizi uzlaşanlar ve uzlaşmayanlar diye ayıramayız, çünkü hemen hemen hiçbirisi uzlaşmamaktadır; belki ülkücüler ve ülkücü olmayanlar diye ayırabiliriz. 1490 - 1960 yılları arasındaki şiirde aşk teması hem ülkücü olanlarda, hem olmayanlarda toplum düzenine karşı bir başkaldırma haline dönüşmüştür. Dünyanın ve hayatın değişmesini isterken şair, eski ve çürümüş gördüğü bugünkü toplumun manevi değerlerinden değil, en sürekli, en yalın maddi değerlerden hareket etmiş, her şeyi öfkeli bir şekilde eleştirirken bu sonuçları güzelleştirmeye çalışmıştır. Bu dünyadan istediği dünyaya sadece hiç değişmeyen değerleri taşıyacaktır da ondan.

Yeni şiirimizdeki sevgilinin özelliklerinden biri de onun şairin karısı olmasıdır dedik, buna daha çok savaşı, ülkücü şiirlerde yansıyor. Nâzım Hikmet'te başlayan bu eğilim sonraları yaygınlaşmış, birçok şairlerde görülmüştür. Gerçi Abdülhak Hamid'in Makber'inde de sevgili ile karı birleşmiş gibiydi, ancak gerçekte öyle değildir, Makber, Abdülhak Hamid'in karısı Fatıma Hanıma yazdığı bir mersiye'dir. Recaizade Ekrem'in oğluna yazdığı Nijad'ın Hicranı gibi bir şiir. Hayatın ve dünyanın değiştirilmesini isteyen yeni şair sevgiliyi en yakın kimse, bir çeşit sildik arkadaş olarak görmek için ona karı niteliği tanımaktadır, ya da karısını sevgili nitelikleri içinde görmek istemektedir. Oktay Rifat'a göre damah örtüde bir kase çorba gibi buğulu bir lezzettir karı-koculuk. Melih Cevdet, aşkları ve arkadaşlıkları yanyana düşünür.

Kitaba aldığım 100 şiirin hemen hepsi 1923'den, büyük çoğunluğu 1940'dan sonra yazılmıştır. Şiirleri herhangi bir straya göre değil, serpiştirerek koyduk. Şairlerin eğilimlerini belirten şiirleri seçmeye dikkat ettik. Okunduğu zaman genel çizgilerdeki ortaklık dışında çok değişik şiirler yazılmış olduğu görülecektir son kırk yıl içinde.

Klasik, romantik, patolojik yönsemeler taşıyan aşk şiirleriyle ülkücü, savaşı şiirler yanyana.

EMNİYET Müdürlüğü Birinci Şube'sinde, bir küçük odadayım. Boruları çıkarılmış bir soba var. Sobanın tek dirseği duruyor. Bu dirseğin arkasında, Mustafa Kemal'in mareşal üniformalı bir resmi.

Karşımda bir memur, efendiden genç bir adam, çalışıyor.

Eskiden bu Birinci Şube'de, daktilo makinesinin leadından çok önceleri yapılmış izlenimi veren çok eski daktilo makineleri vardı. Şimdi, yepyeni, kocaman daktilo makineleri var. Bu ağır makinelerde, yirmi kopya birden çıkarılmış gibi gelliyor insana.

Aramada da bulunan genç bir polis aksak gellip.

— Bişey ister mısınız Aziz Bey? diye soruyor.

Bolca cigara aldırıyorum. Çay da geliyor. Durmadan cigara içiyorum. Sıkıntından değil, böyle alışık olduğum için. Günde, dörtbeş paket cigara içirim. Ama, polis gazetelere sonradan söyle haber verecektir: "Yarım saatte iki paket cigara içti." Böylece kapana girmiş bir suçlu psikolojisinde olduğum anlatılmak isteniyor.

Aramada bulunan komiser geliyor.

— Sanırım, sorgudan sonra serbest bırakılacaksınız... Allahmarladık... diyor.

Artık evine gidecek. Gerçekten kibar insanlar.

Serbest bırakılacağıma inandığım yok. Şimdi, polis kafasının mantığı şöyle işler: Suçu değilse, niçin serbest bırakılacağına inanmıyor?

Şunun için: Deneyimlerim var. Ülkenin polis yönetimini çok iyi bilirim de ondan. Ama mahkûm edileceğime milyonda bir bile ihtimal vermiyorum.

Sorgu başlıyor

— Bayram Aziz Bey...

Başka bir odaya alıyolar, birazcık daha geniş. Demiri tek penceresi insan boyundan yüksek.

Duvarda yine bir Atatürk resmi. Masalarda oturmuş yedi sivil polis. Birinin önünde daktilo makinesi, o yeni, kocaman makinelerden. Çok sıcak. Pencere açık. Cereyan olur diye kapı kapalı. Dördü ceketlerini çıkarmış sıcaktan. Bellerinin üstünde, arkada tabancaları görünüyor.

Ben de bir masaya oturup cigaramı yakıyorum, onlar gibi. Çaylar da geliyor. Hepsinin önünde kağıtlar var. Bu kağıtlara sanırım, benim için verilmiş raporlardan gerekli notları almışlar. O notlara göre soracaklar.

Soruların sırasında yanılmış olabilirim, ama önemli değil bu. İkinci, poliste sorgu yönteminin değiştiğini belirtiyim. Eskiden, bir ya da iki kişi, sanığı sorguya çekerd. Şimdi yedi kişi birden sorguya karışıyor. Tıpkı bazı Amerikan filmlerinde olduğu gibi. Hani sanık oturmuştur, beş-altı polis, tabanca ve rifler savcı silâh kuşatmıştır sanığı. Ma kinnell tüfek atışı gibi, bir biri sorar, bir öbürü ve sanığı iyice bunaltırlar. İşte, bizim polisin sorgusu şimdi böyle olmuş.

İkinci kimliği yazıyorlar. Kimi yerde bana soruyor, kimi yerde kendiliklerinden yazdırıyorlar. Yazdıran polis, daktiloda yazana,

— Sabıkalı... diyor, sonra bana dönüp alayla gülümseyerek açıklıyor:

— Tabii bu polis ifadesi...

— Mahkûmiyetimin üstünden onyediyü ve üç ay geçti... diyorum.

Sorguya çeken yedi polisin hefleri olduğunu tahmin ettiğim çıplak başlı, ne zaman, nerelere dig gezilere gittiğimi soruyor.

Önce, neden sanık olarak sorguya çekildiğimi öğrenmek istediğimi soruyorum. Okuyorlar kâğıdı: Türkiye Komünist Partisine ait gizli belgeleri Türkiye'ye getirmişim ve daha bişeyler diye ihbar varmış. İçinden "Puff..." diyorum, "hiç olmayacak iş, boşuna uğraşacaklar."

Hangi tarihlerde, yurtdışına nerelere gittiğimi söylüyorum, ama tarihler tam kesin olarak hatırımda değil. Çıplak başlı polis, önündeki kâğıda bakarak, kesin tarihleri söylüyor.

Onlar sorarken düşünüyorum: Hiç bir iktidar yok ki, beni sorguya çektiğimsin, gözaltına almasın, mahkemeye vermesin, cezaevine attırmasın; İşte CHP, İşte DP, İşte Milli Birlik İktidarlari... AP, onlardan geri kalacak değildi ya...

Bağı çıplak polis soruyor:

— Yakup Demir'le nerede, ne zaman, neler konuştun?

— Yakup Demir'i tanımam, ne Türkiye'de gördüm, ne de yurt dışında...

Önceleri, Aziz Bey, diyordu, sonra sonra, Aziz, demeye başladı.

Çok gayler biliyormuş bir halle, anlamlı anlamlı gülümseyerek,

— Azilz, Azilz... diyor, yalan söyleme! Söyle herşeyi, itiraf et!

— Beyfendi, tansam, konuşsam, niçin söylemiyeyim? Ama tanımıyorum, hiç konuşmadım.

— Peki, sen o geziden döndüğünün ertesi günü nereye gittin?

Aradan ikibucuk yıl geçmiş, ne biliyim, nereye gittiğimi? Çok yerlere gittim elbet.

— Hatırlamıyorum beyfendi, siz söyleyin nereye gittiğimi, gittiysem söyleyin.

— Azilz, Azilz... Sen hatırlamaz olur musun hiç? Sen dünyanın en zeki adamısın...

Son derecede çocukça taktikler. Bu kez, pohpohlama başlıyor. Öbür polislere dönüyor:

— Bu beni tanımaz, ama ben onu Kuleli'den çok iyi tanırım. Bunu Kültür Nareti derlerdi, çok zekidir... Bunu herkes tanır...

Daha buna benzer birçok laf...

— Hâdi söyle bakalım, nereye gittin?

— Beyfendi, lütfen samimiyetime inana. Benim hiç kimseden saklayacak bir gizli isim yok. Siz biliyorsanız nereye gittiğimi, söyleyin. Hatırlıyorum.

On dakika, yirmi dakika, işte böyle çekiliş duruyoruz.

— Bak beni burdaki arkadaşlara mahcup ettin Aziz. Ben senin için. Aziz her şeyi doğru söyler, demiştin. Bana öyle söylemişlerdi.

— Doğru söylüyorum Beyfendi, doğru söylemem için bir sebep de yok ki...

— Dönüşte nereye gittin?

— Çok yerlere gittim...

— Önemli bir yer bu, hatırlarsın... Düşün bakalım.

Sıraımı şaşırmış olabilirim ama, birden cecelleniyor, cecadetleniyor,

— Aggza sığarım senin... dedikten sonra, bir dolanıyor odada.

Benim ona seslenişim, yine ve hep "Beyfendi"dir. Ordakilere, sonunadek, beyfendi, dedim.

Ali Paşa için anlatırlar. Ali Paşa, konagında çalışanlardan bir ağa ile tav-

la oynarken, hep "Ağa hazretleri, şaş echar oynayacaksınız", "seyek değil ağa hazretleri, ikib'r efendim" gibilerden hep saygılı konuşmuş. Bir dostu,

— Paşa Hazretleri, demis, böyle bir adama neden bu kadar saygılı davran-
dığınızı merak ediyorum.

Ali Paşa'nın cevabı:

— Efendim, ben böyle bir adam için terbiyemi bozamam...

Sonunda söylüyorlar:

— Sen İşçi Partisi'ne gitmedin mi?

— Gittim.

— Bak, demindenberi inkâr ettin, ya-
lan söyledin...

— Beyfendi, bunu baştan böyle sor-
sanız, söyledim elbet. Neden inkâr ede-
yim?

— İşçi Partisi'ne gittin, Mehmet Ali
Aybar'a, Yakup Demir'den talimat ve
bir paket getirdin. Bizim elimizde her-
şey var. Söyle doğrusunu...

Ne çocukça oyunlar...

— Yok böyle şey...

— Oradan çıktuktan sonra kiminle
buluştun?

— Karaköy'e gittim, Kadıköy iskele-
sinde karımla buluştuk, tiyatroya git-
tik.

— Hayır, biz biliyoruz söyle kiminle
buluştuğunu. Şimdi çağırır, yüzleştirir-
rim Aziz...

— Pekli, yüzleştirin...

Bir tatsız, sinir bozucu çekimdir gi-
diyor.

Seçimlerden az sonraydı. Türkiye İşçi
Partisi'ne gidip, arkadaşım Aybar'la ya-
dı ya beş dakika görüştüm. Bu, onunla
son konuşmamız oldu. İki yıldanberi bir-
birimizi görmedik.

— Mehmet Ali Aybar'la, Türkiye Komünist
Partisi hakkında konuştuğunu biliyoruz.

Her partinin içinde, polis ajanlarının
ya da polislerin bulunduğu açıktır. Bel-
ki normaldir de... Kendi düşünceme gö-
re, özellikle TIP içinde, polislerin ve
ajanların bulunmaları - doğru, na-
muslu, anlayarak rapor vermeleri şar-
tıyla - bu parti için çok yararlıdır. Po-
lisin sorgusundan anladığıma göre, Ay-
bar'la görüştüğüm o gün de, ya orda
bulunanlar içinde polis ajanı vardı, ya
onlardan biri, benim konuştuklarımı bi-
liyerek bir polis ajanına aktarmıştır.
Her ne olursa olsun, bizim çekinecek
hiç bir yanımız yok...

— Ne konuştun Mehmet Ali Ay-
bar'la?

İlle de T.K.P.!

Burda, polise anlatmadığım bir anı-
mı anlatacağım. 1950 yılı bir yaz ayı...
Nâzım Hikmet, Cerrahpaşa Hastanesin-
de yatıyor, açık grevinden yeni çıkmış,
çok bitkin... Ziyaretine gitmişim. Oda-
da yalnızdık. O sıralarda, benim polis
ya da polis ajanı olduğum üzerine yay-
gın dedikodular vardı. Bu dedikoduları
ya polis kendisi ya da çekememezlik,
kışkırtıcı, gereksiz kuşku gibi duygu-
lar yüzünden, arkadaşlarım olmaları ge-
rekenler çıkarıyordu. Nâzım Hikmet'in
hiç bir yerde şiirlerinin yayınlanama-
dığı günlerde, çıkardığım dergide "Bu
memleket bizim" şiirini yayınlamışım.
Bu davranışım da polisiğime yorulmuş.
Nâzım da buna katılmıştı. Kendisine,
gereken çok ağır cevabı göndermişim.
O zamanlar şimdiki gibi değilim, bu
dedikodular beni çok üzüyordu.

Nâzım Hikmet'i hastanede ziyarette
gittiğim gün, ben bu olayı çoktan unut-
muşum. Nâzım kendiliğinden bu ko-
nuyu açtı. Belli ki, bu söylentilere inan-
mış olmaktan üzüntülüydü.

— Niçin böyle şeylere aldırıyorsun,
dedi, boşver, senin için çıkarılan dedi-
kodular hiç olmazsa memleket içinde
kaybolur. Bir zamanlar benim için yazdı
raporlar gönderdiler dünyanın her ye-
rine...

Şimdi sorguya geliyorum.

Beni, Türkiye Komünist Partisi'yle
TIP arasında bağ kurmakla suçlayan
polislere,

— Beyfendi, dedim, Türkiye Komünist
Partisi denilen yurt dışındaki ör-
güt, beni, dışarda, polis ajanı olarak
tanımlamaktadır. Her yerde bu dedikodu-
ları yayıyorlar. Nasıl olur da, ben TKP
ile TIP arasında bağ kurarım?

— Türkiye Komünist Partisi'ni kimler
idare ediyor?

— Bilmiyorum. Bunu niçin bana so-
ruyorsunuz? Benler sözde gizlidir. Ama
bizim elçiklerde bunların yayınları var.
Elçiliklere gidişimde gördüm, ve elçilik-
lerde bunların kimler oldukları bilini-

yor, bana da orda söylediler. Anladığı-
ma göre, dışardaki Türkiye Komünist
Partisi, Türkiye'yle ilgisi, bağı olma-
yan, büyüden de Türkiye'deki bütün
ilerici ve aydınlara zararları dokunan
birkaç kişidir.

Sorgumla ilgili bir açıklama yapmak
zorundayım. Bütün sorgum, sorular ve
cevaplarla.

Başı çıplak olan,

— Tamam, dedi, Mihri Belli de Yön'-
de işte böyle yazmıştı. Demek onunla
aynı düşüncedesin. Siz içerdeki komü-
nistler dışardakileri beğenmiyorsunuz.

Gerçekten, Mihri Belli ve Doğan Ay-
cıoğlu, Yön'de, dışardaki TKP temsil-
cileri için yazılar yazdılar. Onların ya-
zıları, benim dış geziden dönüşümden
sonra olduğu için, polis de, dışardaki
TKP yönetmenleri de, o yazıları benim
yazdığımı ya da benim etkimle ya-
zıldığı kanısına vardılar. Oysa ben, ya-
yınlandıktan sonra okuduğum o yazı-
ların yazılmasından yana değildim ve
bu düşüncemi de o arkadaşlara açık-
ladım.

Soruyorlar:

— Mihri Belli sana gelir mi?

— Gelir.

— Neler konuşursunuz?

— Herşey konuşuruz.

Namussuzlar

— Sen hep böyleleriyle konuşursun...
Yakın arkadaşın kim? Kemal Tahir...
Gece gündüz onunla... Akşamları içe-
siniz... Bak, Kemal Tahir'n karısına
Moskova'dan mektup da getirmişsin...
Kemal Tahir'e kitap da getirmişsin. Bu
Kemal Tahir, namussuz...

Onları yedi polis, benimle sekiz kişi-
yiz. Orda sesimi çıkarmadım. Şimdi
söylüyorum, yedi kişi önünde değil, bin-
lerce okur önünde: Arkadaşım Kemal
Tahir, namuslu, hem de çok namuslu-
dur; ben öyle büyük bir Türk roman-
cısının arkadaşı olmakla övünürüm. Ol-
du mu? Ayrıca ekliyeyim, işlerimizin
çokluğundan, bir yılı geçti, birbirimize
gidip gelemiyoruz.

Devam ediyorlar:

— Kimlerle konuşursun? Yaşar Ke-
mal'le, Orhan Kemal'le... Arkadaşların
iştir bunlar... Bu et kafalılarla konuş-
maktan ne zevk alırsın Aziz, onlar et
kafalı be...

Beni kıskırtmak istiyorlar. Orda se-
simi çıkarmadım. Ama şimdi yedi polis
önünde değil, binlerce okur önünde ce-
vap veriyorum: Et kafalı dediğiniz o
iki büyük Türk yazarının eserlerini, ço-
cuklarımız ve torunlarımız bilmezlerse,
sanfta kalacaklardır. Ayrıca ekliyeyim,
Orhan Kemal ve Yaşar Kemal'e ancak
bir yerde karşılaşırsak, ayaküstü gö-
rüşürüz.

Başka bir polis,

— Bir de Çetin Altan onun arkadaşı,
diyor.

Daha başkası,

— Yok canım, diyor, Çetin Altan bü-
yüdü şimdi, hiç tenezzül eder mi onun-
la konuşmaya...

Arkadaşlarımı savunayım, ya da on-
lar için düşüncemi açıklayayım, diye
her türlü kışkırtmayı deniyor, onlara
söylüyor ve onları küçümseyiyorlar.

— Hep namussuzlarla, etkafalılarla ar-
kadaşlık edersin.

— Çevrem genişler, herkesle konu-
şurum...

— Tekin Erer'le niçin arkadaşlık et-
miyorsun?

— Tekin Erer'le de konuşurum, yir-
mi be yıllık meslektaşım...

Dikkatini çekirim, bütün bunlar,
siyasal polislin sorgusu... Havadan sudan
konuşurmuş gibi psikolojik etkiye bu-
lunacak, sonra birden kendilerince ö-
nemli eldi bir sorguya geçecekler.

— Yakup Demir'le nerede buluştun?

— Beyfendi, söyledim, tanınmam bile...

— Yakup Demir'in öbür adı ne?

— Burdaki gazeteler yazdı, Zeki Ba-
şınar'ın...

— İşçi Partisinde yakın akrabaları
var, sen onlara talimat getirdin. Akra-
balarını tanıyorsun...

— Tanıyorum. Ama talimat getirme-
dim. Getirmiş olsam, Aybar'la değil, ak-
rabalarıyla görüşürdüm...

Kurnaz kurnaz gülüyor:

— Sen zeki adamsın... Hiç onlarla
görüşür müsün? İş yüksek seviyede
yürütüyorsun...

Burda bir noktayı açıklamak isterim.
Kimliğim, sorular, verdiğim cevaplar da
içinde, benim polisteki sorgum, dört-
buçuk dakikaya sığar. Oysa, sürekli
olarak yedibuçuk saat, yedi polisin kar-

Uluslararası barış şenliği başladı

TMTF'nin Teknik Üniversite ve Teknik Okullar, Öğrenci birlikleriyle iş-
birliği yaparak düzenlediği 12. Uluslararası Barış Şenliği geçen hafta İstan-
bul'da başladı. 15' yabancı olmak üzere 22 grupun katıldığı şenlikler 18
Ağustos'a kadar sürecektir. Açık Hava Tiyatrosu'ndaki folklor gösterileri
ve çeşitli sahnelerdeki tiyatro temsilleri yanında dünyaca tanınmış Türk ve
yabancı yazarlar da barış ve sanat konusunda konferanslar vermekteler.
Yukarıdaki resimde Macar folklor topluluğunun şenliğin açılışında yaptığı
gösteri görülmektedir. Şenlik hakkındaki yazıları ilerideki sayılarımızda bul-
lacaksınız.

gısında sorgudaydım. Yani, bütün sor-
dukları zapta geçmiyordu. Yirmi daki-
ka, yarım saat soruyorlar, cevaplarımı
önerindeki kâğıda not alıyorlar. Beni
çelişkiye düşürmeye çalışıyorlar, esas
üzerinde değil, kelimeler üzerinde oynu-
yorlardı. Bu bakımdan, suçlu olduğum-
dan değil, durup dururken suçlu duru-
ma düşürülmek için, sürekli dikka-
timin tetikte olması gerekiyordu.

Konuştun mu?

Cevabım zapta geçirilirken,

— Ama bak Aziz Bey, diyordu biri,
sizin deminki sözünüzü buraya yaz-
dım, aynen okuyorum... Demin böyle
söylemişsiniz.

Oysa demin de öyle söylemişim. Ara-
da kelime farkları var, o kadar. Neydi
bu farklar: Türkiye'yle ilişkisi ve bağı
olmadığı için dışardaki TKP'nin Tür-
kiye'deki ilerici hareketlere zararlı ol-
duğumu söylememden, Türkiye dışında
değil ama, Türkiye içinde, Türkiye'yle
ilişkili bir komünist partisinin olduğu
ve benim de üyesi olduğum sonu-
cunu çıkarmaya çalışıyorlardı.

Orada tartışmak boşuğu...

— Pekli, öyle yazınız, diyordum.

Öyle de yazsalar, böyle de yazsalar,
suçlu olmadığım anlaşıyordu yine...

Sorgunun biçimi ve özünü şunun için
anlatıyorum: bu sorgu yöntemi bilin-
mezse, zapta geçen cevaplarım çok saç-
ma bulunacak, kendi aleyhimdeymiş
gibi görünen gereksiz sözler söylediğim
görülecektir.

Dönüp dönüp soruyorlar:

— Yakup Demir'le nerede buluştun?

— Beyfendi söyledim, buluşmadım.

Buluşmam ne çıkardı? Ne var bunda?

— Berlin'de Komünist Partisinden ki-

minle konuştun? Elbet seni görmüşler-
dir...

Sorularından bir bildikleri olduğu bel-
li. Ama benim saklayacak birşeyim yok.

— Fahri Erdine'le görüştün.

— Nasıl görüştün?

— Berlin'de ayında bir dinlenme e-
vindeydim. Telefon edip geldi.

— Kaç saat görüştünüz?

— İki saat...

— Benler gizli çağşıyorlar. Sana par-
tiden o'duğunu nasıl açıkladı? Demek
ki sana güveniyor...

— Beyfendi, Fahri Erdine'in Komü-
nist Partisinden olduğunu, bütün elçi-
likler biliyor. Onlar bana söyledi. Zaten
belli... Çünkü burdan da kaçarak git-
mişti. Saklanacak bir yanı yok...

— Sana niçin güveniyor?

— Bilmem... Belki başkalarına da
söylemiştir.

— Kime söylemiştir?...

— Söyledi demedim, belki dedim...

— İki saat neler konuştunuz?

— Türk edebiyatından konuştuk, bir-
çok sevdeler konuştuk... Fahri Erdine de
yazardı...

Bütün soruları, cevapları yazmam;
çünkü kağıt bir kitap dolduracak ka-
dar uzundur.

Şimdi, dakikalar boyu süren bu sorgu,
zanta şöyle geçiyor, benim cevabım ola-
rak: "Berlin'de, Türkiye Komünist Par-
tisi üyesi Fahri Erdine'le konuştum..."

Konuştumsa ne çıkar? Hiç... Ama
zanta göre, ben durup dururken Ber-
lin'de bir TKP üyesiyle temas ettiğimi,
hiç gereği yokken söylemiş oluyorum,

GELECEK HAFTA

MAÇKA'DA BRONZ SORAĞI

İŞTE, SAĞCI ÇEVRELERİ KORKUTAN UYANIŞ!

HAMİDO GAZABA GELDİ!

"Ben Hamido olarak, demokratik memlekette de çift meclis sistemine taraftarım. Fakat üçüncü bir kuvvetin de karşındayım. 1969 seçimi inşallah milletın sağduyusuyla parlamentonun üçte ikisini AP almak suretiyle hükümet içinde hükümet olan müesseselerle mücadele etmek kararında olduğu kanaatindeyim."

BABİALİDE SABAH
(11 Ağustos 1967)

NOT: İşbu Hamido, dağdan düze inen şakî de-ğil, düden Meclis'e çıkan AP Malatya Milletvekili Hamido

ÇETİN Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki karar Anayasa Mahkemesi tarafından bozulduktan sonra sağcı çevreler tam bir paniğe kapılmışlardır. Bugün Türkiye'de sosyalizmin ne kadar güçlü olarak geliştiğini ve emekçi kitlelerin demokratik yoldan iktidara yürüyüşüne hiçbir kuvvetin engel olamayacağını egemen sınıflar ve onların sözcükleri de farketmişlerdir. Bunu farkettileri içindir ki, şimdi antidemokratik kanunlar çıkartarak, baskı tedbirleri alarak sosyalist hareketin gelişmesini önlemek gayretine kapılmışlardır.

Ankara'da yayımlanan Son Baskı Gazetesi'nden aldığımız Fehmi Anıroğlu'nun "BÜYÜK HESAP" başlıklı yazısını, sağcı çevrelerin endişesini ve telaşını yansıtmış bakımından aynen sütunlarımıza alıyoruz:

"— Türk aydınlarına sesleniyorum. Geliniz, Türkiye meselelerini hep beraber omuzlayalım. Millet davayı omuzlamıştır. Siz de ona el veriniz..."

Ben Başbakan Demirel'in bu

sözleri ile Çetin Altan hakkında Millet Meclisi'nde alınan dokunulmazlığını kaldırma ve Anayasa Mahkemesi'nce alınan iptâl kararları ve bu kararların alınmasında rolü olanlar arasında bir ilişki kurmak istemiyorum. Yalnız bugün arkadaşımız Erdoğan Erentöz'ün anlattığı bir olayı nakletmekte fayda görüyorum.

Erentöz, bundan bir kaç gün önce tatilini geçirmekte olduğu Erdek'in bir köyünde, domates almak için bir bostana girer. Bostancı genç kendisine sorar:

— Abi siz ne iş yaparsınız?..

Erentöz cevap verir:

— Gazeteciyim...

Ve bostancı gençle Erentöz arasında şu konuşma geçer:

— Siz Ant Dergisi'ni okudunuz mu Abi...

— Okumadım. ne var Ant Dergisi'nde?..

— Çetin Altan'ın savunması var. Ben size vereyim de okuyun...

— Peki, sen bu köy köşesinde Ant Dergisi'ni nereden bulup da okuyorsun? O dergiyi almak için özel surette şehre mi gidiyorsun?

— Biz o dergiden bir adet getiriyoruz ve her okuyup bitirenimiz diğerimize bir liraya satmak suretiyle hepimiz elden geçiriyoruz...

Konuşmanın bu kısmı için Erdoğan Erentöz ilâve ediyor:

— Hayretler içinde kaldım...

Erentöz arkadaşımız hayret etmekte yerden göğe kadar haklı. Bu satırları okuduğu zaman Başbakan Demirel'in bile hayret edeceği muhakkaktır.

HIYAR YİYEN DEMİREL

(Gazeteler)

Aşırı solcu Çetin Altan'ın, özellikle Adalet Partilileri Güven Partilileri sayesinde ve bir milli kahraman edasıyla yaptığı savunmanın Erdek'teki köy bostancı tarafından bile bu kadar hararetle takip edilmesi gerçekten dikkate değer bir husustur.

Demek ki, Çetin Altan nerele-re nasıl kol atıyor ve kimleri ne suretle istismar edebiliyormuş...

Bu suretle ne olacak?..

Olacak şey şudur: Bu suretle ve pek yakın bir gelecekte yalnız bostancı gençler değil, fakat aynı zamanda bostandaki domatesler, biberler, salatalıklar, karpuzlar, kabaklar bile Çetin Altan ağzıyla konuşma-ğa başlayacaklardır. Ve işte o zaman işin içinden çıkılmaz olacak. Çetin Altan bugün yaratmağa çalıştığı ortamın havasını o zaman teneffüs etmeğe başlayacaktır. İş işten geçmiş, tavşan dağı aşmış olacak o zaman.

Bizler, yani bu memleketin, bu milletin geleceğini garantiye almak için çalışanlar, yani aydınları göreve çağıran Demirel'le

birlikte hepimiz ne yapacağız o zaman?

Bu gidikle onu tahmin etmek de kehanet sayılmaz. O zaman yapacağımız şey gayet basittir.

— Tıpkı bugünkü yaptıklarımızı yapacağız. Yani lâfia peynir gemisi yürütmeğe kalkacağız.

Bu memleket ve bu millet için bir felâketten başka bir şey olmayan komünizme karşı mücadele bayrağı açıyoruz. Fakat elimizde komünistleri yargılayacak imkânlar yok.

Anayasanın komünizme kapalı olduğunu söylüyoruz. Fakat hakimlerimiz komünizm propagandası yapanları yargılayacak madde bulamıyorlar.

İhtisas mahkemeleri kurulacaktı, askıya alındı. Ceza Kanunu'ndaki 141 ve 142. maddeler açıklığa kavuşturulacaktı, sonuç gelmedi. Komünizmin tarifi yapılacak, ona karşı alınacak tedbirlerin sınırları tesbit edilecekti, ardı çıkmadı...

Haydi toplanalım bütün aydınlar bir araya, ne yapacağız bakalım?..

TABLO!

Ankara: — (Turgut Yılmaz Güven yazıyor) Başbakan Süleyman Demirel'in Konya gezisi, devlette millet işbirliğinin en güzel, en parlak ve en mânâlı örneklerinden birini vermiş, birbirinden vasgeçilmez bu iki unsur, kâh ilçede, kâh kasabada, kâh bucakta, kâh köyde sık sık kucaklaşmış, köylü, kentli genç ihtiyarı, kadını erkeği, bu muhteşem tablonun yaratılmasında yarış halinde olmuşlardır.

Hükümet başkanının uğradığı ilçede, kasabada, bucakta, köyde bir bayram havası esmiş, evler, sokaklar ve yollar bayraklarla, dövizlerle donatılarak müstesna anlar yaşanmış, için gelen sevgi tezahürleri halkla hükümet kucaklaşmasının emsalsiz bir numunesi olmuştur.

NOT: Yukarıdaki haberi veren besleme bir iktidar varakparesi değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî ajansı Anadolu Ajansı'dır. Haber 7.8.1967 tarihli iç haberler bülteninin 2 ncı sayfasında yer almıştır.

BASIN İLÂN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN

HİZMETİNİZDEDİR

Genel Müdürlük

Cağaloğlu, Türkocacı Caddesi No. 1

Model: 1 İstanbul

Telefon: 27 86 00 - 27 86 01

Telex adresi: BASINKURUMU

Basın: 19918/286

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreteri: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: ERUSUUD CADDESİ, TAN HANLI No. 93-302, SİRKEÇİ - İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKEÇİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği: Tel: 13 40 20 •

Yayıncılığı ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI • Taşra Dağıtım: HÜR DAĞITIM • Çeşitli - İstanbul, Tel: 27 33 54 • İstanbul Dağıtım: FUAT BÜTE - Ankara cad. 34 - İSTANBUL, Tel: 27 33 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira • İlan: Santimi 25 Lira; yayın Hâları yüzde 50 indirilmiştir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın Hâları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.